

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

VISAPUSIŠKA TEISĖ IR TIESA TURI PASIEKTI IR LIETUVĄ

Antanas Dundzila

Nusikaltėlių ieškojimas bei baudimas paprastai būna vykdomas teisės ir tiesos vardu. Deja, tarptautinėje arenoje dažnai ir teisė ir tiesą iškreipia tie, kurių rankose jėga, valdžia ar bent įtaka. Lietuviai savo laiką yra labai daug prisiklausę apie plačiai praktikuotas nacių rasines "teises" bei bolševikines "tiesas".

Šiandien keliose valstybėse teisės ir tiesos vardan tebeieškomi nacių kolaboravimu įtariamieji asmenys, tačiau apie komunistinio režimo nusikaltėlius pasaulyje niekas plačiau nekalba. O tokių yra. Juk ir naciai ir bolševikai turėtų būti lygiai traktuojami, jie abu ir lietuvių tautai ir visam pasauliui yra padarę didelių nuostolių. Visapusiška teisė ir tiesa turi vieną kartą pasiekti ir Lietuvą.

Galima suprasti, kai pati tauta savo tarpe apsisprendžia neieškoti, neteisti nusikaltėlių. Atseit, kokiais nors motyvais, štai, nutariama užmiršti ar atleisti. Jei neklystu, paskutinių kelių metų bėgyje taip darė Čekoslovakija.

Vokietija šiomis dienomis elgiasi kitaip: po kelis metus trukusio tšymosi vokiečiai iš Maskvos pagaliau parsigabeno buvusią Rytų Vokietijos valdžios galvą E. Honekerį (kurio žmona, taip pat buv. R. Vokietijos minis trė, yra pabėgusi į Čilę; nieko sau porelė!).

Svetimtaučiai, lietuvių

tarpe vien buvusių nacių ieškotojai, juodina visą lietuvių tautą. Sudaromas vaizdas, kad lietuviai dalyvavo nacių vykdytame žmonių naikinime, visai neužsimenant apie lietuvių pasmerktųjų eilėse. Apie bolševikų nusikaltimus lietuvių tautai tai nekalbama, o netolimoje praeityje, kartu su bolševikų talka, lietuviai dar buvo kaltinami. Taip pat nekalbama apie visokio plauko svetimtaučių, bolševikų kolaborantų vykdytą lietuvių tautos genocidą. O kalbėti apie tai reikia ir tiesos vardu ir todėl, kad kiti mūsų vardą vienašališkai žemina. Tad trumpai pažvelkime į šį reikalą.

*****

Pasauliniu mastu Amerikos Office of Special Investigation (OSI) savo darbą nacių kolaborantų medžioklėje varo toliau.

Šią vasarą OSI įgaliotiniai buvo nuvykę į Lietuvą ieškoti naujos medžiagos. Štai, šie teisybės ieškotojai, kurie kaltino lietuvių tautą, kurie tik prieš porą metų "tiesos vardu" sąmoningai bendradarbiavo su sovietinio režimo prokurorais, kurie kompromitavo Amerikos šiek tiek dar palaikytą Lietuvos suvereniteto principą, dabar šukuoja archyvus Lietuvoje. Yra charakteringai vienapusiška, kad OSI tarnautojams rūpi tik nacių kolaborantai, bet ne bolševikų. Matote, tik nacių nusikaltėlių medžioklės

Kryžių kalnas – antrasis kalnagubris. Šią vasarą Kryžiai statomi automobilių statymo aikštėje, nes nebėra vietos ant kalnagubrių. Labai neskoningai atrodo ant žemės sumestos krūvos kryžių.

Pr. Jogos nuotr.

tikslams, tik jiems, OSI buvo įkurta...

Lietuva Amerikai jau yra pareiškusi, kad Lietuvai rūpi ir lietuvių tautai nusikaltusieji asmenys, kurie gal būtų už Lietuvos ribų sau patogiai gyvena. Šiuo reikalu gal bus (o gal, greičiau, ir nebus) pasikeista diplomatinėmis notomis su Amerikos Teisingumo ministerija. Spėjotina, kad tą diplomatinę notą pasikeitimo reikalingą Amerika vilkins, nes čia juk, žinote, ir mažmožis ir, suprantate, toks nesmagus reikalas – kai šiuo metu reikia ugdyti demokratiją buvusioje sovietijoje, kai pasaulyje yra svarbesnių reikalų...

Yra žinoma, kad Lietuva jau yra atidariusi savo archyvus Israeliui, Amerikos OSI, Kanadai ir Australijai. Visapusiškos teisybės vardu reikia, kad Lietuva taip pat kreiptųsi į Israelį, į Rusiją bei kitus kraštus, ten

(Nukelta į 2 psl.)

IR LIETUVOJ IR JAV SVARBŪS RINKIMAI

Lietuvoj seimo rinkimai įvyks spalio 25 d. Ten, kiek mus pasiekia žinios, pasiruošiamieji rinkimo darbai įsiubuoja. Politiniai susigrupavimai sudaro rinkiminius sąrašus, stengiasi padaryti viską, kad laimėtų daugiau atstovų.

Ar pirmieji pranašavimai pasitvirtins, dabar dar anksti numatyti. Iš Vilniaus radijo, kuris vėl negirdimas šiam savaitgalį, buvo užsiminta, kad Sąjūdžio koalicija laimėsianti 75% balsų.

KEIČIASI DIRVOS SPAUSDINIMO LAIKAS

Jau praėjusią savaitę rašėme, kad Dirva, mažindama išlaidas, surado kiek pigesnę spaustuvę. Taigi keičiant spaustuvę tuo pačiu nežymiai keičiasi ir Dirvos išleidimo laikas. Tai darome ką patys galime padaryti, kad Dirva, be specialaus šauksmo ir prašymo, galėtų ilgiau išsilaikyti.

Jei viskas eisis taip, kaip planuojame, Dirva bus spausdinama antradieniais ir tą pačią dieną atiduodama į paštą, kad Dirvos skaitytojais, išsimėtę po artimas ir tolimas ne tik Amerikos, bet ir kitų kraštų vietas, laiku gautų laikraštį.

Ar spaustuvė suspės tą pačią antradienio dieną viską mums gražinti į redakciją, kas reikalinga kitam Dirvos numeriui paruošti, o taip pat ir laikraštį pavieniam pardavimui, šiandien dar negalima tiksliai pasakyti. Gal reikės palaukti trečiadienio ryto.

socialdemokratams numatoma 14%, o liberalams 6%.

JAV didžiosios partijos jau po konvencijų. Demokratai į prezidentus išrinko Arkansas gubernatorių Bill Clinton, o į viceprezidentus Tennessee senatorių Albert Gore. Respublikonai tuos pačius – George Bush ir Dan Quayle.

Iki konvencijų pabaigos demokratų kandidatai prieš respublikonų kandidatus pirmavo 20%. Buvo laukiama, kad prez. G. Bush JAV balsuotojams ką naujo ir patrauklaus pažadės ir demokratų pirmavimą sumažins. Kol kas rimtos pranašavimų agentūros dar nepasisakė.

Dėl Lietuvos rinkimų jaudinasi visi lietuviai, norintieji, kad Lietuva visaip įstiprintų Nepriklausomybę. Dėl JAV rinkimų jaudinasi visas pasaulis. Tai rodo ir pasaulinės spaudos, radijo bei televizijos dėmesys. Demokratų konvencijoj dalyvavo per 800 užsienio žurnalistų, o respublikonų konvencijoj net 1000. G.

"BOSTON GLOBE" APIE LIETUVIŲ KREPŠINĮ OLIMPIADOJE '92

"Garbingai atstovaudami laisvę atgavusią tėvynę, Lietuvos krepšininkai parodė pasauliui kokią gilią prasmę turi sąvokos "Laisvė, Patrio tizmas, Garbė... Pergalė", nes 99% amerikiečiams tai tik abstraktūs žodžiai iš istorijos vadovėlio".

Žurnalistas R. Ryann pažymi, jog bronzos laimėjimas turi neabejotinai istorinę reikšmę." L.Ž.

Kunigų seminarija Kaune.

H. Macijausko nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• RUGPJŪČIO 20 D. LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS VYRIAUSYBĖS, dėl svetimos kariuomenės buvimo, Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui įteikė notas ir paprašė pagalbos.

Notų teksto dar negavome, bet jų esame paprašę. Gavę tuoj paskelbsime.

• MEDININKŲ TRAGEDIJOS, KADA ŽIAURIAI BUVO NUŽUDYTI MUITINĖS PAREIGŲNAI, SPECIALAUS POLICIJOS BŪRIO "ARAS" DARBUOTOJAI IR KELIŲ POLICININKAI, iš viso 9 asmenys, suėję metinės. Jas liepos 31 d. iškilmingai minėjo Vilniaus archikatedroje, Antakalnio kapinėse ir tragedijos vietoje – Medininkuose. Visur buvo įspūdingos apeigos, o Medininkuose įsimintinas mitingas ir demonstracijos.

Iš ten esančių 8 pareigūnų, gyvas liko tik vienas Tomas Šernas. Visi jie krauju įsirašė į Lietuvos laisvės kovų amžinuosius sąrašus: Antanas Musteikis, Stanislas Orlavičius, Ričardas Rabavičius, Mindaugas Valavakas, Algimantas Juozakas, Juozas Janonis, Algis Kažlauskas ir gyvas likęs, dar tesigydąs Tomas Šernas.

Lietuvos saugumo organai, kruopščiai vedę tyrinėjimus, turi surinkę duomenis kas tas žudynes organizavo ir vykdė. Žudikais buvo Rygos ir Vilniaus OMONO pareigūnai. Jų veiksmus koordinavo Gončarenka, kuris dabar panašius darbus dirba Padnestėje.

MASKVOJE BUVO SULAIKYTA 120 GELEŽINKELIO VAGONŲ, PAKRAUTŲ ALIUMINIJAUS VAMZDŽIAIS, SIUNČIANMAIS Į LIETUVĄ. Esą, jie neturėję legalių siuntimo dokumentų ir sulaikysieji valdininkai paprašė, kad siunta būtų konfiskuojama. Reikia laukti tolimesnių pranešimų, nes siunta tikrai didelė.

• DANIJOSJE, KURI PASKUTINIŲ LAIKŲ RODO LABAI DAUG DĖMESIO BALTIJOS VALSTYBĖMS, vyko šiaurės valstybių – Danijos, Norvegijos, Švedijos, Suomijos ir Islandijos pasitarimai. Į pasitarimus buvo pakviesti Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės ministrai pirmininkai. Jie padarė pranešimus apie visus tų Kraštų skaudulius, ypatingai svetimos kariuomenės buvimą ir prašė talkos ją greičiau išvesti.

Prašė ir kitokios paramos, nes 50 metų okupacija padarė labai dideles žaizdas.

Pasitarimuose plačiai kalbėta apie Suomijos organizuojamą Via Baltica. Užsiminta ir apie Baltijos kraštų nuolatinį ryšius ar net įsijungimą į Šiaurės Valstybių bendriją.

• AUKŠČIAUSIOJOJ TARYBOJ BUVO NUBALSUOTA, KAD LIETUVOS BANKO VADOVYBĖ ATLEIDŽIAMA, bet jos pirmininkui leidžiama pristatyti naujos Lietuvos Banko vadovybei kandidatus. Taip išėjo, kad ta pati Taryba vėl patvirtino pirmininką ir visus senus banko vadovus, tik iš Banko vadovybės buvo išgautas pasižadėjimas, kad jie vykdys Lietuvos vyriausybės nustatytą finansinę politiką.

Iš šalies žiūrint ir nežinant visų atleidimo ir vėl paskyrimo motyvų, visas reikalas papuola į daugelio klausukų skaičių.

• JAU DAUG KARTŲ BUVO RAŠYTA, KAD MAŽEIKIŲ ALYVOS PERDIRBIMO ĮMONĖS IŠ MASKVOS NEGAUNA TIEK ALYVOS, kiek sutaria su Maskva. Dabar vėl skelbiama, kad jau dvi savaitės, kaip alyvos pristatymas visiškai nutrauktas, kad už alyvą reikalauja mokėti tvirta valiuta, kad apmokėtas sąskaitas vėl iš naujo reikalaujama antrą kartą mokėti.

• ILGĄ LAIKĄ LAUKĖME, KAD LIETUVOS VYRIAUSYBĖ ATKREIPTŲ RIMTĄ DĖMESĮ į okupacijų metais komunistų pertvarkytą, ir tik į jų reikalavimus atsižvelgtą administracinį suskirtymą, panaikinant apskritis ir valsčius. Dabar jau apie tai net skebiama. Minima du variantai: 16 apskričių ir 128 valsčiai, arba 10 apskričių ir 84 valsčiai.

• PO PIRMOJO LIETUVOS – RUSIJOS DERYBŲ KOMISIJŲ SUSITIKIMO VILNIUJE, kada tik buvo pakartota Rusijos užsienio reikalų ministerio bevek ultimatumu skambantieji reikalavimai, įsiviešpatavo kaip ir tyla. Iš tikrųjų taip nėra. Komisijų nariai susitinka, svarsto smulkmenas, ruošiasi naujam susitikimui. Iš tų narių šiek tiek sužinoma, kad kai kuriais klausimais daromos ir nuolaidos.

• BIRŠTONE VYKO SVARSTYBOS LIETUVA IR ISŠEIVIJA". Iš JAV į svarstybas buvo nuvykęs JAV Lietuvių Bendruomenės pirm. V. Maciūnas ir padarė gerai paruoštą pranešimą. Dar jame kalbėjo ten šiuo metu esantieji A. Balašaitienė ir Dr. A. Butkus.

• DOTNUVOJE, ŽEMDIRBYSTĖS INSTITUTE, KURIAMAS KONSULTACINIS CENTRAS, kuris Respublikos žemdirbiams, žemės ūkio specialistams teiks naujausias agronomijos žinias, kvalifikuotus patarnavimus visais agronomijos klausimais. Lėšomis bei įranga centrą remia Danijos vyriausybė.

– Konsultacinio centro projektas jau parengtas, suderintas su Vyriausybe, Žemės savininkų bei Ūkininkų sąjungomis, Žemės ūkio rūmais ir kitomis žinybomis.

• PINIGŲ RINKOJ RUSIJOS RUBLIS VĖL SMARKIAI KRITO. Dabar už 1 JAV dolerį mokama virš 175 rublių. Juo dojoj rinkoj kai kuriomis dienomis už JAV dolerį buvo mokama net iki 180-200 rublių.

(Atkelta iš 1 psl.)

ieškant prieš lietuvių tautą nusikaltusių bolševikinio režimo buvusių įrankių ar ben dradarbių.

Amerikoje šis reikalas juda, tačiau vien tik vienašališkai. Šią vasarą Lietuvos Ambasadorius Washingtone buvo susitikęs su penketu Valstybės departamentų pareigūnų ir penketuku iš OSI. Susitikime dalyvavo net OSI viršininkas.

Dar kartą pabrėžiame: šiuo straipsniu siekiame teisės į visapusę tiesą. Visų pirma teigiame, kad kas tarptautinėj plotmėj taikytina buvusiems rudiesiems, tas taikytina lygiai ir buvusiems raudoniesiems. Kokios yra taikomos sankcijos rudųjų palikuoniams, tokios pat privalo būti taikomos ir raudonųjų sugulovams. Antra, atėjo laikas paieškoti svetimtaučių nusikaltėlių prieš lietuvių tautą. O tokių gi buvo. Argi nevertėtų šiuo reikalu tarptautinėje plotmėje garsiau riktelėti?

*****

Lietuvoje šie reikalai yra stumiami į priekį. Ir gerai, kad tiriami, stumiami. Ištyrus, bus galima spręsti ar iš vis ką nors kaltinti ir teisti, o gal visą reikalą palikti istorijos ašaroms.

Esame matę buvusių tremtinių, politinių kalinių bei kovotojų viešų pareiškimų, kuriuose jie sako, kad "atleidžiu". Yra labai tauru ir krikščioniška atleisti už esmines skriaudas, už prieš atskirą asmenį įvykdytus nusikaltimus. Tačiau prieš visą tautą padaryti nusikaltimai su tokiais asmeniškais "atleidžiamais" negali būti nubraukiami. Už prieš tautą vykdytą genocidą taip paprastai neatleidžiama, ypač kai to genocido vykdytojai net nebando sutikti, kad jie nusidėjo, nebando jie nuskriaustiems atsisteisti. Tautai, visuomenei privalo būti atsilyginta. Atsilyginimas (kokia bebūtų jo forma) reikalaujamas ir iš savųjų ir iš svetimųjų. Neieškojė jo iš savųjų, neturėsime teisės nieko reikalauti iš svetimųjų. Gi svetimieji iš mūsų reikalauja...

Lietuvoje desovietizacijos pastangų apimtyje veikia žymaus lietuvių tautos disidentų, bolševikų kalinio, Aukščiausiosios Tarybos nario Balio Gajausko vadovaujama parlamentinė komisija KGB veiklai tirti. B. Gajauskas yra taip pat Lietuvos Saugumo tarybos generalinio direktorium.

Savaime suprantama, kad yra daug piestu stojančių prieš tos komisijos darbą. Jai prieštaraujančių yra ir parlamente. Stojama pietu bent dėl dviejų priežasčių. Pirmą, daugelis biuro-

VISAPUSIŠKA TEISĖ IR TIESA

kratų dreba dėl savo kailio. Antra, yra pagrindo bijoti, kad tokia desovietizacijos akcija suskaldys tautą. Tačiau nevykdant desovietizacijos, gyvi išlikę bolševikų persekiotieji ir toliau lieka pasmerkimo šešėlyje. Argi ne ciniškas, valstybinio gyvenimo kuriozas, kad dabartinis Lietuvos atstovas Maskvoje yra buvęs bolševikiniu tardytoju? Yra išlikusi net to "tarmybos" metu susukta tardymo vaizdažuostė, kurią tikimės pamatyti, apie ją DIRVOS skaitytėjus informuoti.

Pats B. Gajauskas teigia, kad renkama ir vertinama medžiaga gal prives prie komunizmo baudžiamojo proceso, panašiai kaip po karo kad nacių vadai buvo teisiami Niurenberge. Sprendžiant iš spaudos, KGB veiklai tirti komisijos darbas yra silpnai valstybės aparato remiamas: 1992 m. liepos mėn. TREMTINIO

laikraštyje B. Gajauskas pažymėjo tik savanorius talkininkus, buvusius politinius kalinius. Argi tokiam darbui nėra profesionalų, argi komisija neturi biudžeto, neturi apmokamo štabo?

*****

Šių svarstymų išvados susirikiuoja tokios. Pirmą, kategoriškai pasisakome už visapusę (pabrėžiame: visapusę!) teisę bei teisingumą ir laukiame visapusės teisės bei teisingumo Lietuvai. Antra, piktinamės vienašališkais, iš svetimtaučių iniciatyvos kylančiais kaltinimais lietuviams bei lietuvių tautai; manome, kad Lietuva turi teisę ieškoti ir Lietuvai nusikaltusių asmenų, dabar gyvenančių svetur. Remiame Balio Gajausko vadovaujamus KGB tyrimus ir akcentuojame, kad visų pirma reikia surinkti duomenis. Kai žinosime, ką turime, galėsime spręsti: ar kaltinti ir teisti ar atleisti.

(1992-VIII-13)

PLJ SAJUNGA ĮREGISTRUOTA Į J. TAUTŲ SĄRAŠUS

Siandien, rugpjūčio 6 d. Jaunimo Sąjunga tapo pirmąją prie Jungtinių Tautų pilnai akredituota pabaltiečių visuomeninė organizacija. Savo metinėje sesijoje Jungtinių Tautų Nevaldinių Organizacijų (Non-governmental organizations – NGOs) Komisija priėmė PLJ Sąjungos prašymą įregistruoti į komisijos sąrašus.

1991 m. rugsėjo mėn 17 d. Lietuvai tapus pilnateise JT nare, buvo pašalintos visos kliūtys pabaltiečių visuomeninėms organizacijoms aktyviau dalyvauti JT veikloje. Iki trijų Baltijos valstybių įstojimo į Jungtines Tautas praėjusį rudenį, visos pabaltiečių visuomeninių organizacijų pastangos aktyviau dalyvauti JT veikloje ir kelti Baltijos valstybių bylą buvo Sovietų Sąjungos atstovų blokuojamos.

Registruodama savo įstatus su JT Organizacija, PLJ Sąjunga turės teisę dalyvauti įvairiuose JT renginiuose su tikslu atstovauti ne Lietuvoje gyvenančio lietuvių jaunimo rūpesčius tarptautiniuose pasitarimuose.

Jungtinės Tautos pastaraisiais metais vis labiau kreipia dėmesį į nevaldinių visuomeninių judėjimų bei organizacijų svarų vaidmenį tarptautiniame gyvenime. JT-ų vadovybė ir organiza-

cijos nariai stengiasi sudaryti naujas galimybes šioms organizacijoms labiau pasireikšti siekiant didesnio visos pasaulio žmonių dalyvavimo JT-ų svarstybų bei sprendimų procese. Visuomeninių organizacijų ekspertizė ir įnašas ypač vertinamas aptariant aplinkos apsaugos, socialinių bei jaunimo reikalų klausimus.

PLJ Sąjunga tikisi per savo naujus ryšius su Jungtinėmis Tautomis užmegzti glaudesnius kontaktus su kitomis pasaulinio masto jaunimo organizacijomis, supažindinti kitas tautas su užsienyje gyvenančių lietuvių kultūra ir rūpesčiais.

Š.m. rugsėjo mėn. vyks metinė nevaldinių organizacijų (NGOs) konferencija, kuri šiais metais skirta aptarti regioninius konfliktus ir jų sprendimų problematiką. PLJ Sąjungos atstovai ruošiasi aktyviai dalyvauti šioje konferencijoje.

55 SVARAI – cukrus, sūris, dešros, mėsa, šprotai, aliejus, kava ir kt., \$90. **22 SVARAI** mažesnis paketas, \$55. **22 SVARAI** mėsos produktai, aliejus \$90. Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti aspirino ir vitaminų.

TRANSPAK,
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
 • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC.
 Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.
 Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

"NEPALIKITE MANĘS ČIA..."*Antanas Dundzila*

Tą lemtingą sausio 13 d. naktį, apie antrą valandą, Vilniaus S. Konarskio gatvėje ties Radijo komiteto durimis vyko grumtynės su sovietų kareiviais. Jose dalyvavo ir Kristina Čepkauskienė su savo vyru Viktoru. Jau sausio 12 d. jų šeima ir keli giminaičiai, draugai čia atvyko net iš Kauno. Pasiplėdė šūvių pliupsniai, bet Kristina ne iš karto suprato, jog sužeista į kojas. Kai atgavo sąmonę, jautė, kad kojos kaip vatinės. Byrėjo aplinkinių namų langai, kai ji gulėjo kraujo baloje, dvylikaaukščio namo pasienyje. Aplink lakstė sovietų kareiviai.

Ji jau kelis kartus buvo praradusi ir vėl atgavusi sąmonę, kai prie jos pasilenkė jaunas vilnietis, Rytis Jagminas. Iš paskutinių jėgų Kristina šnabzdėjo: "Nepalikite manęs čia..." Tačiau Ryčiui vienam panešti Kristiną buvo per sunku. Kai jis kreipėsi į pro šalį einantį sovietų karininką, šis atšovė: "Ko čia ėjo? Nereikėjo eiti!"

Sąmyšyje iš kažkur atsirado trys jauni kareiviai, vienas jų padavė kariškąjį tvarsomąjį paketą. Tada ketu

riese jie sužeistąją paguldė ant lengvosios mašinos stogo ir taip vežė. Kraujas te kėjo. Po kiek laiko Kristiną perkėlė į greitosios pagalbos mašiną, su kuria sužeistoji buvo pristatyta į perpildytą Raudonojo Kryžiaus ligoninę. Čia buvo suteikta pirmoji pagalba – aptvarstyta žaizdos, vien iš kairės kojos šlaunies išimtos keturių išcentrinės kulkos. O peršovimų buvo ir daugiau.

Pagaliau sausio 13 d. 13 val. Kristiną ligoninėje surado jos vyras. Labai norėjo vyksti į Kauną, į namus, pas savo vaikus. Prasidėjo ilgas ir skausmingas gydymas.

Kristinos Čepkauskienės rankose – Vyčio Kryžiaus IV laipsnio ordinas "už pasižymėjimą didvyrišku narumu ir ištverme ginant Lietuvos Respublikos laisvę ir nepriklausomybę". Be Kristinos Čepkauskienės Lietuvoje šis apdovanojimas skirtas tik dviem moterims ir vienam, po mirties, vyrui.

*****

Sužeistoji gydėsi Lietuvoje ir Vengrijoje. Šiuo metu ji yra atvykus operuoti į Ameriką, į garsiąsias Mayo klinikas. Gydymas užtruks bent trejeta mėne-

sių. Pramatoma, kad vien operacijos kainuos apie \$27 tūkstančius.

Į Ameriką ligonė atskrido kartu su Lino Kojelio įkurtos ir vadovaujamos U.S. – Baltic Foundation pareigūnė Audronė Pakštienė. Rochester, MN miesto tarybos narys ir Fondacijos pareigūnas Peter Solinger ligonei yra sudaręs reikiamus kontaktus ir pradėjęs reikalingų pinigų rinkimo vajų Rochester mieste.

Šiuo metu vykstančių tyrimų metu ligonė yra apsiostojusi pas minėtąją poną Solinger. Lietuvių visuomenė yra skatinama gydytis atvykusią ligonę taip pat remti aukomis, nes, nežiūrint amerikiečių sukeltų aukų bei medicinos įstaigų daromų nuolaidų, gydymo išlaidos bus didelės.

K. Čepkauskienei skirtas, nuo mokesčių nusirašomas aukas galima siųsti U.S. – Baltic Foundation, 1717 Massachusetts Avenue NW, Suite 601, Washington, DC 20036, aiškiai pažymint aukos tikslą.

Išvykdamą į Ameriką, K. Čepkauskienė KAUNO LAIKE pareiškė: "Esu labai dėkinga miesto Tarybos pirmininkui Vygtinui Griuniui, U.S. – Baltic Foundation programų direktorei Audronei Pakštenei, Mineotos valstijos Rochester miesto Tarybos nariui Peter Solinger už man suteiktą galimybę tris mėnesius gydytis garsiose MAYO klinikose."

A. Pakštienė praneša, kad kelionė iš Lietuvos į Ameriką ligonei buvo varginga dėl tuo metu vykusio SAS oro linijos streiko. Taip pat pažymėtina, kad už ligonės kelionę SAS užmokėsio nereikalauja, buvo išrūpintas nemokamas bilietas humanitarinės pagalbos tikslais. Šiuo metu klinikoje jau yra pradėti tyrimai bei konsultacijos.

Lietuvos Respublikos Vyčio kryžiumi apdovanojai sužeistajai linkime sek-

DAR APIE V.F. BELIAJŲ

Vytautas F. Beliajus, lietuviškų taut. šokių Amerikoje pradininkas ir žurnalo "Viltis" redaktorius, su IX Išeivijos liet. tautinių šokių org. komiteto štabo nariu, žurnalistu Ed. Šulaičiu prieš šios šventės pradžią garbės svečių pobūvyje. Apie V. F. Beliajų plačiau buvo rašyta "Dirvos" Nr. 27.

Amerikiečiai, o taip pat senieji Amerikos lietuviai gerai pažįsta tautinių šokių entuziastą ir lietuviškų šokių pradininką šiame krašte Vytautą F. Beliajų. Šis žmogus, nežiūrint savo senyvo amžiaus dar ir dabar moko amerikiečius tautinių šokių, o taip pat leidžia bei redaguoja anglų kalba išeinantį folkloro žurnalą "Viltį".

Jis buvo atvykęs ir dalyvavo IX Išeivijos liet. tautinių šokių šventėje Chicagoje ir čia buvo pagerbtas kartu su kitais tautinių šokių mokytojais. Teko su juo čia susitikti, pasikalbėti ir pabendrauti, nes šį tautinių šokių entuziastą jau senokai pažįstu ir man yra tekę apie jį nemaža rašyti. Rašiau apie jį ir "Dirvoje".

V. F. Beliajus pasidžiaugė, kad šioje šventėje buvo šokami trys jo choreografuoti šokiai: "Vėdaras", "Noriu Miego" ir "Džukų Polka". Tačiau, gaila, kad tik

po "Džukų Polka" programiniame leidinyje buvo pažymėta, kad tai Beliajaus choreografija. Jis galvoja, kad tai buvo padaryta todėl, kad šis šokis buvo šoktas per Lietuvių Dieną Pasaulinėje parodoje Chicagoje 1933 metais.

"Vėdaro" choreografu leidinyje buvo pristatytas J. Danys, pažymint, kad jis šį šokį aprašė 1958 m. Tuo tarpu V. Beliajus šį šokį jau mokė nuo 1930 metų ir jį buvo patalpinęs savo knygoje "The Dance of Lithuania", kuri pasirodė 1951 m. Po trečiu Beliajaus šokiu – "Noriu Miego" choreografas visai nepaminėtas.

V. Beliajus nori pabrėžti, kad jis yra pirmasis lietuvis, kuris suorganizavo pačią pirmąją lietuvių tautinių šokių grupę pasaulyje. Yra keista, kad dar yra žmonių, kurie šiam tautinių šokių veteranui nenori pripažinti nuopelnų.

Čia dar kartą norisi paraginti mūsų tautiečius prenu meruoti ir skaityti jo leidžiamą žurnalą, kuriame yra daug medžiagos ir apie lietuvių. Dabar iš 2200 prenumeratorių yra tik 50 lietuvių ir tai daugumoje V. Beliajaus mokiniai. V. Beliajaus ir "Vilties" adresas: 1337 Marion St. Denver, CO. 80218. Ed. Šulaitis

mės pasveikti, tikimės ją pamatyti Amerikos lietuvių kolonijose, o jos pergyvenimai tikėtų amerikiečių televizijos programai, pvz. "60 Minutes".

"Nepalikite manęs čia...", tą baisią naktį gatvėje prašė rusų šūvių sužeista jauna Lietuvos motina. "Nepalikime jos dabar, jai nepadėję...", kreipiamės į visus skaitytojus. (1992-VIII-17)

Šoninėse nuotraukose Dirvos gegužinėje vykusios loterijos tvarkytojai – A. Petrauskis ir J. Račyliuė atiduoda laimėtas dovanas Nijolei Kersnauskaitei ir Rūtai Sakienėi. Vidurinėje nuotraukoje pietauja S. Briedis, O. Krėmeris, dr. L. Šimulienė ir A. Kavaliūnas. V. Bacevičiaus nuotr.

NEŽINOMO LIKIMO KELIAIS...

Juozas Prikockis

7

Ligoninė buvo geresnė priežiūra ir geresnis maitinimas. Tačiau vėliau, per keleris metus, daug kas pasikeitė, jis priartėjo prie ligoninės. Skirtumo beveik nebeliko, tik tiek, kad ligoninėje buvo atskiros palatos.

Čia išbuvau daugiau kaip mėnesį. Votį teko piau ti, žaizda gijo labai paleng va. Kurį laiką visai negalėjau vaikščioti.

Ligoninėje būdamas gana daug skaičiau. Lageryje buvo biblioteka, iš kurios ir gaudavau knygų. Tada mane dar labiau domino sociologinio turinio knygos. Tiesa, ne viską dar supratau, vis dėlto jau skaičiau. Buvo žmonių, kurie man padėjo, paaiškindami nesuprantamus žodžius. Dar ir dabar prisimenu jauną vaikiną, Choroševskį, baigusį (kaip jis pats sakydavosi) gimnaziją. Su juo artimai susidraugavau. Tiesa, vėliau, kai susidūriau su juo darbo brigadoje, man nebebuvo toks geras.

Vasarą dirbau įvairius ūkio darbus. Ji praslinko paprastai, be jokių ypatingesnių įvykių. Vėlai rudėnį, uždarytas kartą trims dienoms į karcerį ir paragavęs bado, pardaviau paskutinius iš namų atsivežtus kailinius. Už juos gavau ar ne tris kilogramus duonos ir kelias sriubos porcijas. Keletą dienų "pagyvenau", nesijaučiau alkanas, o toliau – pasidarė dar blogiau. Brigadininką, kuriam tuos kailinius pardaviau, netrukus atleido iš pareigų ir perkėlė į kitą brigadą eiliniu darbininku. O buvo jis pasižadėjęs mane paremti, duoti geresnius talonus, daugiau procentų užrašyti už darbą. Tie pažadai nuėjo niekais.

Kailinių pardavimas buvo mano didžiausia klaida, padaryta lageryje. To vėliau labai ir ne kartą gailėjausi. Tai padaryti (tuos kailinius parduoti) privertė badas. Išbuvau tris paras karceryje, tegaudamas kasdien po 300 gramų duonos ir virinto vandens, ir pamečiau galvą. Kailiniai atrodė nebereikalingi, kad tik gautčiau duonos. Tiesa, priedo brigadininkas atidavė man seną savo vatinį, vadinamą bušlatą, bet jis jau nebeturėjo nė dešimtosios dalies mano kailinių vertės.

Žiemą pradėjau visai skursti, suvargau, nusilpau, nusišaldžiau rankų ir kojų pirštus. Kai 1943 m. sausio

25 dieną nuėjau pas gydytoją, patekau kaip tik pas lagerio sanitarinės dalies vedėją, kuriuo buvo moteris. Ji mane apžiūrėjo labai jautriai, užjaučiančiai ir pasakė:

– Ne, jums toliau dirbti nebegalima, turite sustiprėti. Paguldysime jus į ligoninę.

Tą pačią dieną nuėjau į ligoninę. Joje išgulėjau beveik tris mėnesius. Tie mėnesiai pasiliko labiausiai atmintini mano gyvenime Seliankoje. Tai buvo didelių dvasinių kančių, ilgesio ir liūdesio dienos. Bet kartu tai buvo dienos, kada jaučiausi atsidūręs prie amžinybės slenkstio, kada išlikti gyvųjų tarpe nebe daug bebūvo vilties.

Daug pergyvenau per tuos tris mėnesius ligoninėje. Mačiau mirstančius draugus, meldavausi ir slapta verkdavau. Jei išlikau gyvas, tai ne tiek dėl gydytojų pagalbos man teiktos, kiek dėl Aukštesnės Valios išsikimo į mano gyvenimą. O gal mane tada išgelbėjo Marijos ir artimųjų maldos?..

Ligoninėje vėl daug skai tydavau. Knygų gaudavau iš seserų ir iš Lagerio bibliotekos. Viena iš labiausiai nepamirštamų knygų, tada man patekusių į rankas, buvo rinkinių Lermontovo kūrinių knyga. Tada pirmą kartą skaičiau "Demoną" rusų kalba. Jis padarė man giliausią įspūdį.

Antroji labiausiai nepamirštama knyga buvo "Algebros vadovėlis", kurį perskaičiau ištisai. Nejaugi? Nejaugi matematikos vadovėlis galėjo padaryti kokią įspūdį? Taip, padarė. Matematika tarsi atveria mūsų protui vartus į tolį ir į aukštį. Pradedame giliau jausti, nuosekliau galvoti ir savo mintis reikšti trumpiau ir tiksliau. Ligi tol aš dar niekados nebuvau taip ryškiai pajutęs šios matematikos įtakos.

Buvo viena ligoninės sesuo, kuri ypač jautriai manimi rūpindavosi. Jos aukštas, lieknas ūgis, nuoširdumas ir paprastumas nuostabiai priminė Mariją. Pamačiusi mano rankose "Algebros vadovėlį", paklausė:

– Jūs matematikas?

– Ne. Labiau mėgstu grožinę literatūrą. Bet kadangi dabar jos neturiu, tai skaitau matematikos vadovėlį.

Ji paėmė iš manęs knygą.

– "Algebros vadovėlis",

Kiseliovo. Tas Kiseliovas buvo mūsų mokytojas Leningrade.

– Sesute, ar jūs negalėtumėt man gauti kitą knygą? – nedrąsiai paprašiau.

– O ar jūs jau laisvai skaitote rusiškai?

– Skaitau.

– Gerai, aš pažiūrėsiu, gal ką ir gausiu.

Kitą dieną ji man atnešė jau minėtą Lermontovo kūrinių knygą.

Tą seserį mes matydavom dažnai. Ji du kartus per dieną tikrindavo temperatūrą, dalyvaudavo gydytojui lankant ligonius ir šiaip nuolat pasirodydavo. Galbūt, manyje buvo atsiradę ir simpatijos jausmų šitai moteriai, bet jie išnyko nė kiek nepastebėti, kaip išnyksta dangaus platybėse dūmai. Žinau tik viena: jos įėjimas į palatą, jos balsas, jos žvilgsnis veikdavo mane raminančiai, panašiai kaip veikdavo Marijos grįžimas iš Virbalio.

Rusų moterų tarpe yra labai gerų žmonių. Šitoji ligoninės sesutė nebuvo vienintelė, kuri padarė man stipraus ir nepamiršamo įspūdžio.

Iš ligoninės išėjau balandžio 14 dieną ir tuojau patekau į Navalenko brigadą, kuri tada buvo viena iš labiausiai žinomų visame lageryje (dėl brigadininko darbštumo, sumanumo ir pasišventimo). Tai buvo sėjimų brigada. Iš pradžių barstėme mineralines trąšas, o vėliau – sėjome javus.

Vasarą patekau į kominanduotą ir pjočiau viename kaime sieną net ligi spalio 15 dienos, kol iškrito sniegas. Tų pačių metų lapkričio mėnesį buvau sužeistas miške griūvančio medžio ir vėl išgulėjau ligoninėje 30 dienų. Labai nedaug betūrko, kad būčiau mirtinai užmuštas.

Ligoninėje gulėjau dar ne kartą, nes žiemą, prasidėjus šalčiams, atsinaujindavo žaizdos nušalusiuose rankų ir kojų pirštuose. Mane visada užtardavo ambulatorijos vedėjas gydytojas Troica, su kuriuo kartu atvykau iš Tolimųjų Rytų. Tai buvo jaunas vyras, vos 22 metų amžiaus, medicinos fakulteto studentas, nuteistas dešimčiai metų.

Seliankoje jis labai gerai užsirekomendavo ir išbuvo ambulatorijos vedėju keleris metus. Už gerą darbą su trumpino jo bausmės laiką, ir Tropica 1946 m. pavasarį buvo paleistas į laisvę, bet be teisės iš Seliankos išvažiuoti. Ir toliau jis pasiliko ambulatorijos vedėju, bet gyveno jau kaimely už lagerio ribų. Seliankoje vedė. Jo žmona buvo taip pat kalinė. Kai Troica išėjo į laisvę, jojo žmona bausmės dar nebuvo atlikusi.

Labai daug man padėjo ir kitas medicinos darbuotojas – sanitarijos skyriaus viršininkas, kuriuo buvo viena moteris. Ar ne 1944 m. ją pakeitė kita moteris gydytoja, berods, žydų tautybės.

Šitoji mane ne mažiau užjautė ir ne mažiau nuoširdžiai padėdavo. Daugiausia jos dėka buvau patekęs į poilsio grupę, kur nereikėjo dirbti ištisus mėnesius ir kur maitinimas buvo žymiai geresnis.

Kur negirdėjom patrankų griausmo

Sunkių dienų teko išgyventi Seliankoje. Visą laiką, kada negulėdavau ligoninėje arba nebūdavau laikomas poilsio grupėje, dirbdavau įvairiuosius ūkio darbus. Tikrai nuo 1944 m. žiemos, kai trečią kartą nušalo rankų ir kojų pirštai (dėl to teko daug kentėti; tą nušalimą tebejaučiu ir dabar, nors nuo anos žiemos praėjo jau ketveri metai). Į miško kirtimo darbus manęs nebesiūsdavo. Nors mūsų lageryje pagrindinis darbas ir nebuvo miško kirtimas, vis dėlto malkų reikėdavo nemažai ir to ūkio reikalingams. Pavyzdžiui, žiemos metu gyvenamųjų barakų, virtuvės, kepyklos, pirties ir visų kitų įstaigų ir ūkio trobesių apkūrenimui reikėdavo apie 50 kubinių metrų malkų vienai parai. O žiemos Seliankoje ilgos ir kietos.

Taip pat man niekada ne teko arti, nes būdavo specialioji artojų brigada. O paskutiniaisiais metais nemažas žemės plotas būdavo užariamasis ir traktorių pagalba, nors, apskritai, Seliankoje

Kada po to būdavau vėl pervedamas į darbo brigadą, tai neretai gaudavau ligoninės maisto davinį. Parašydavau jautrų pareiškimą sanitarijos skyriaus viršininkui, ir mane visada patenkino.

Reikia pasakyti, kad tokius pareiškimus rašyti man sekdavosi. Juos rašydavau, žinoma, rusų kalba, kurios aš buvau pakankamai pramokęs. Vieną vienintelį prisimenu atsitikimą, kada mano pareiškimas buvo atmes tas. Tai atsitiko, berods, 1946 m. pradžioje, kai sanitarijos skyriaus viršininko pareigas laikinai ėjo gydytojas Troica.

Jis per daug gerai mane žinojo ir nebepasitikėjo, manydamas, kad aš jau per daug pradėjau įvairiomis privilegijomis naudotis... Bet vos grįžo iš atostogų sanitarijos skyriaus viršininkė, aš vėl parašiau pareiškimą ir vėl gavau ligonio davinį penkiolikai dienų...

be arkliai ir jaučio niekada negyvenome.

Tris paskutiniuosius vasaras dirbau to ūkio plytinėje. Tai nelengvas darbas, nes daugiausia man teko kasti molį. Plytinė buvo nedidelė, į dieną padarydavom vos 3–4 tūkstančius plytų. Bet vienai brigadai, susidedančiai maždaug iš 25 žmonių, darbo pakako. Tačiau darbas plytinėje man patikdavo – gal labiausiai todėl, kad turėdavau progos mokytis rusų kalbos raštu: pagaliku rašinėdavau ant nedegtų plytų. Žinote, tai labai geras "popierius". Gali rašyti, kiek nori, plytos nesugadinsi, ir pieštuko nereikia. Draugai sakydavo, kad visos plytos mano aprašintose...

Paprastai perrašinėdavau iš kurios nors knygos: pavyzdžiui, ilgą laiką pas mane buvo Lenino knygelė "Straipsniai ir kalbos", tai iš jos esu daug perrašęs ant plytų. Be to, plytinėje lengvai gaudavau ir stogui dengti skiedrą, kurios taip pat labai tiko rašinėjimui, tik, žinoma, čia reikėdavo turėti pieštuką. Gaudavau ir ji! Nes yra pasakyta: *Ieškokite, ir rasite, belskite, ir bus jums atidaryta*. Norėjau pramokti rusų kalbos, ir jos pramokau. Jokios kliūtys mano valios nepalaužė.

Viršininku (pavyzdžiui, brigadininku) lageryje niekad nebuvau, jei neminėti poros savaičių 1945 m., kada plytinėje laikinai pavadavau sergantį brigadininką. (Bus daugiau)

BALTIA EXPRESS CO. LTD

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE SUBSIDIARY OF AMBER GROUP
PRES. VIDMANTAS RAPŠYS

TIK 90 CENTŲ UŽ SV. VIRŠ 80 SV.

SIUNTINIAI | LIETUVĄ SU PRISTATYMU | NAMUS BE MUITO

TIK \$1.00 UŽ SV., JEI SIUNTINYS LENGVESNIS, KAIP 80 SV.

– SIŪSKITE VISKĄ: NAUJUS IR NAUDOTUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ, RADIO APARATŲ, BEI ASMENINIŲ SIUNTINIŲ
– MES ĮPAKUOJAME IR APDRAUDZIAME SIUNTINIUS
– PERVEDAME PINIGUS, PERSIUNČIAME DOKUMENTUS
– CHICAGOJE IR APYLINKĖSE PAIMAME SIUNTINIUS IŠ NAMŲ
– MINIMALI SIUNTINIO KAINA \$25.00

GALIMI EXPRESS CARGO SIUNTINIAI PER 20 DIENŲ

ATVEŽKITE ARBA SIŪSKITE UPS ADRESU:

3782 W. 79th St. CHICAGO, IL 60652

TEL. 1-800-SPARNAI (TOLL FREE) 1-800-772-7624

1-312-284-6449

KŪRYBA IR MOKSLAS

KAIP NAIKINTAS IR KAIP ATKURIAMAS VINCO KUDIRKOS ATMINIMAS

Romas Treideris

Atėjo nauji "Kultūros Barai" – 7 / 8 numeris. Jame daug įdomių
rašinių, o vienas iš jų mūsų skaitytojams ypatingai įdomus.

Taigi jį ir perspausdiname. *Red.*

Karo negandos ir stalinis
tų siautėjimas, ypač pokario
metais, neaplenkė Didžiojo
Varpininko paminklų Ku-
dirkos Naumiestyje. Pirmą
kartą grėsmė paminklams
iškilo 1944 m. rugpjūčio 3
d., atgriaudėjus Rytų fron-
tui, kai rusų lėktuvai pradė-
jo niokoti miestą. Vokiečių
karinių dalinių likučiai, ne-
siruošdami ilgai gintis, pas-
skubomis užminavo Dr. Vin-
co Kudirkos tiltą. Sprog-
menis sukrovė tuščiaidurė-
se atramose, o laidą nutiesė
į pačią Prūsiją, už Širvintos
upelio. Ten buvo įrengta
stipri jų gynybos linija.

Suprantama, tiltą bandys
gelbėti rusai-tokia karo abė-
cėlė. Tačiau laidą nukirto
Jurgis Pažareckas. Toks
žingsnis buvo neapsakomai
pavojingas. Kas gi vertė jį
tai daryti? Dabar Jurgio
sveikata palaužta – atsiliepė
sovietinio saugumo tardy-
mai prieškario metais. Šį tą
sužinojau iš jo sesers Ele-
nos, kuri atsimena brolių,
anuomet susirūpinusį, nuo-
gaštaujančią: sprogimas gali
sugriauti miesto namus. Ši
grėsmė vertė nedelsti.

Padėtis mieste pasidarė
itin pavojinga. Tai suvokę,
žmonės slėpėsi senosios
bažnyčios rūsiuose.

Dr. Vinco Kudirkos til-
tas stovėjo kaip stovėjęs:
lėktuvai jo nekliudė. Bet
vokiečiai rūpinosi, kad svei-
kas tiltas neatitektų rusams.
Todėl kairiuoju Šešupės
krantu nutiesė dar tris ryš-
kių spalvų laidus. Tačiau ir
juos vieną dieną sugadino
Juozas Simanavičius ir Vy-
tautas Šuopys. Šis įvykis
dar neišblėsęs iš Birutės,
Juozo sesers, atminties:

– Ramesnėmis dienomis
mes, vaikai, ištrūkę iš baž-
nyčios rūsių, bėgdavome
maudytis. Brisdavome į ki-
tą Šešupės krantą, nes ties
klebonijos sodu tįsojo spal-
voti laidai. Maudytis čia
nebandyk! Kartą besimaud-
dant prasidėjo apšaudymas.
Visi lyg žvirbliai išsilakstė-
me. Atsidūrusi kitame kran-
te, pamačiau, kaip brolis ir
jo draugas pjaustė spalvotus
laidus. Išsigandus surikau:
"Vaikai, ką darote!" Man
liepė tylėti ir žiūrėti, kad vo-
kiečiai neateitų. Mačiau,
kaip juodu rovė žolę ir klojo
ant perpjautų laidų, o peilį
nusviedė į vandenį.

Kas juos paskatino taip
pasielgti nežinome, nes Juo-
zas ir Vytautas yra žuvę.

Pavojus nuo tilto nuslin-
ko. Rugpjūčio 17-ąją, po
netikėto rusų lėktuvų ant-
skrydžio, liepsnose pasken-
do visas miestas. Lėktuvai
skrido pažeme ir namą po
namo beveik šluote nušlavė.
Sudegė ir prigludęs prie pre-
kyvietės istorinis mūrinis
namas, kurio mansardoje
gyventa Vinco Kudirkos.
Sunku suvokti karo keiste-
nybes: beginklis miestas
daugiau nukentėjo, negu
ginkluotas kaimyninis Šir-
vintos miestas Vokietijoje.

Artėjo lemtingo mūšio
diena. Prieš puolimą, spalio
17-ąją, rusai tiltą užėmė.
Per šešias dienas jie išklibi-
no vokiečių gynybą, frontas
pajudėjo ir palikęs griuvėsių
krūvas nugriaudėjo į Vaka-
rus.

Dr. Vinco Kudirkos til-
tas, perversas ant jo sprogu-
sių sviedinių, ištvėrė. Mies-
to centre, aikštėje, tebestovė
jo kiek nukentėjęs Kudirkos
paminklas, prie kurio pridyo
rusų karininkų kapų kau-
burėlių. Per stebuklą išliko
Vinco Kudirkos pradinė
mokykla, tačiau karo lieps-
nos prarijo istorinį mūrinį
namą, kuriame buvo para-
šyto "Tautiška giesmė".
Knygose rašoma, kad sude-
gė ir stovėjęs prie mokyklos
medinis namelis, kuriame
Kudirka mirė. Buvo kitaip.
1941-ųjų pradžioje namelio
savininkei Šneiderienei re-
patrijavus į Vokietiją, likęs
be priežiūros, negyvena-
mas, jis pradėjo nykti, griūti
ir rudenį buvo nugriautas.

Pokario metais ir vėl iš-

kilo grėsmė Didžiojo Varpi-
ninko paminklams. Jau
1945-aisiais užsimota ir –
visų nuostabai – prieš Vytį,
puošusį Vinco Kudirkos
pradinės mokyklos fasadą,
ir prieš Vinco Kudirkos pa-
minklą miesto aikštėje.

Vytį norėjo sunaikinti
dėl politinių motyvų. Tai
turėjo padaryti tuometinis
progimnazijos direktorius
Vytautas Keblaitis. Tačiau
jis surado saliamonišką
sprendimą – ant jo, užuot
sunaikinęs, užkorė sovietinį
herbą. Tik va direktoriui
bėda – vėjas, o mokiniams
džiaugsmas ir juokas – žir-
gas "nuspyrė". Vėliau už-
korė iš lentų sukaltą skydą.
Dar kitas direktorius bandė
uždažyti... 1958-aisiais
Naumiesčio rajono partijos
komiteto įsakymu Vytis bu-
vo iškapotas.

Vinco Kudirkos pamink-
lą norėjo nugriauti dėl lietu-
viam nesuprantamų tradici-
jų. Mat miestų aikštėse daž-
nai įrengdavo raudonarmie-
čių kapines. Ir Kudirkos
Naumiesčio aikštėje perlai-
dojo žuvusius. Atvykęs ka-
riuomenės dalinys mūrijo
aukštą, į kaminą panašų obe-
liską, kurį naumiestiškiečiai
kaminu vėliau ir vadino.
Obeliskui vietą parinko
prieš pat ketintą nugriauti
Kudirkos paminklą. Dvi
gėlių vazas nuo jo paėmė ir
pastatė prie obelisko, vieną
atokiau stovėjusį postamen-
tą su gėlių vaza nugriovė.
1946-ųjų pavasarį perlaido-
jo vokiečių sušaudytus ko-
munistus ir sovietinius akty-
vistus į vieną eilę prie pat
Kudirkos kapo, vos praėjim-
ą paliko.

Tačiau paminklą nugriau-
ti buvo ideologiškai keblu –
Kudirka nebuvo priskirtas
prie "liaudies priešų". To-
dėl nutarta palaukti atvyks-
tant LKP (b) pirmojo sekre-
toriaus Antano Sniečkaus,
kuris 1945-ųjų pabaigoje
turėjo susitikti su rinkėjais.
Griauti paminklą jis nesu-
tiko.

Po metų kitų pažiūrėję
Vincą Kudirką pasikeitė –
jis irgi buvo priskirtas prie
"Liaudies priešų". Aukš-
čiausioji tuometinė vals-
čiaus ir miesto valdžia –
MGB viršininkas Michailas
Karmaliuginas pradėjo jį
vadinti "bolšoj nacionalist",
o moterų organizacijos va-
dovė Jevfraksija Arciševs-
kaja vesdavo prie paminklo
naumiestiškių ir aiškino,
kad tai – "bolšoj buržuai".
Priekabiavo prie paminkli-
nės skulptūros – esą, pakė-
lęs ranką Kudirka laimina
palaidotus raudonarmiečius,
vadinasi, tyčiojasi. Arba –

iškėlęs ranką į vakarus,
kviečiasi iš ten pagalbos.

Štai ką man papasakojo
buvęs Bublelių valsčiaus
vykdomojo komiteto pirmi-
ninkas Valentinas Baukus:

– Berods 1947 metų ru-
denį į valsčių atėjo Michai-
las Karmaliuginas ir liepė
nugriauti Vinco Kudirkos
paminklą. Suglumau. Ran-
ka nekilo. Galvon šovė min-
tis paprašyti Ministrų Tary-
bos rašto. Vyliausi, kad jo
negaus. Dar kurį laiką neat-
stojo, ragino. Ypač uoli bu-
vo Jevfraksija Arciševskaja.
Neiškentęs vieną kartą atrė-
žiau, kad čia ne bobų reika-
las. Ji išsižeidė: "Ja ne baba,
a ženorg!" Bet matyt, kad to
rašto negavo. O gal net ne-
prašė – sunku dabar pasaky-
ti. Vėliau dar man Šakių
apskrities MGB viršininkas
Aleksandras Komendanto-
vas prikišo, kad nepaklau-
siau.

Tačiau MGB viršininkas
neatlyžo. (Bus daugiau)

BŪSIMA KULTŪRINĖ VEIKLA

Š.m. rugpjūčio 8 d. še-
štadienį, New Yorke įvyko
JAV LB Kultūros Tarybos
ir New Yorke apygardos
bendras posėdis, dalyvau-
jant ir JAV LB Krašto val-
dybos pirmininkui Vytui
Maciūnui. Posėdyje, JAV
LB Kultūros Tarybos vykd-
pirmininkas Vytautas Vole-
tas pristatė Kultūros Tary-
bos pagrindinius veiklos sie-
kius per sekančius metus.

1. Atvežti Ažuoliukų
chorą į Ameriką.

2. Suorganizuoti išeivi-
jos literatūros kilnojamą pa-
rodą Lietuvoje.

3. Tęsti JAV LB Kultū-
ros Tarybos skiriamas kul-
tūrines premijas.

Buvo atvirai pasikalbėta
apie šių metų gegužės mė-
nesyje įvykusią Kultūros
Tarybos premijų įteikimo

šventę ir buvo sutarta atei-
tyje glaudžiau bendradar-
biauti. New Yorke LB Apy-
garda sutiko organizuoti se-
kančią JAV LB Kultūros
Tarybos premijų įteikimo
šventę, koncertą New Yor-
ko Kultūros židinyje.

Posėdis taip pat entusias-
tiškai pritarė Kultūros Tary-
bos nario H. Perlšteino idė-
jai, profesionaliai paruošti
išeivijos 50 metų gyvenimo
Amerikoje vaizdajuostę, ku-
rią būtų galima pasiųsti ir
Lietuvos televizijai. Posė-
dyje dalyvavusi LB Wash-
ingtono įstaigos direktorė
Asta Banionytė stengsis
šiam projektui atrasti finan-
sinės paramos iš JAV val-
džios įstaigų. Po pasikalbė-
jimų posėdžio šeiminkas
New Yorke Apygardos pir-
mininkas Kęstutis Miklas
visus gražiai pavaišino.

Posėdyje dalyvavo: K.
Miklas, K. Bileris, P. Jur-
kus, V. Blažaitis, L. Šid-
lauskas, R. Česnavičienė,
V. Žukas, M. Klivečkienė,
H. Perlšteinas, D. Bajorū-
naitė-Sarnoff, L. Šileikytė-
Hood, V. Volertas, A. Ba-
nionytė ir V. Maciūnas. Po-
sėdis tęsėsi keturias valan-
das.

***

M. Orentienė iš Lietuvos
Biržų g-vės Nr. 1 Kybartai,
ieško Stanley Dabrisius,
anksčiau gyvenusio

4748 Brookhigh Rd.
Cleveland, Ohio 44144.

Dr. Vinco Kudirkos tiltas Kudirkos Naumiestyje 1937-1938 metais.

TARP ORIENTO MISTIKOS IR DANGORAIŽIŲ

Henrikas Stasas

Kanalai čia vietomis išvesti per laukus, gana siauri, bet gražiai tropiniais augalais apaugusiais krantais, kurių spalvingų žiedų šakos nusvyra į tamsiai žalią vandenį. Kitur išsiskvoja į gana plačius kanalus, kur pakrantėse tiesiog ant vandens stovi savotiški nedideli pastatai: gyvenami namai, šan dėliai ir kt.

Aplinka gana originali, tarp namų įvairiausių gėlių, žydinčių krūmų ir daugybės laivelių, besimaudančių, klykaujančių vaikų. Jei kas pavadinotų šį kraštą Tolimųjų Rytų Venecija, tai gal vien tik dėl kanalų, visa kita yra visiškai skirtingo pasaulio.

Susiaurėjus kanalams pasiekėm plaukiojantį turgų. Vaizdas tikrai neįprastas: šimtai laivelių čia pripildę kanalus, kurie pakrauti įvairiausiomis gėrybėmis. Juose sėdi ūkininkės plačiomis šiaudinėmis skrybėlėmis ir pardavinėja savo gaminius.

Kiek čia daržovių ir nematytų tropinių vaisių: rambutanų, mangostanų, pamelų, durijanų, ananasų, mangų ir tt. Be to, šviežia ir džiovinta žuvis, krevetės ir kiti vandenų gyvūnai.

Kituose laiveliuose buvo matyti ir virtuvėlės, kur šeimininkės kepė, virė ir siūlė jau pagaminto maisto. Kanalo krante milžiniška pastogė, kur ant stalų išdėstytos įvairios pramoninės prekės, suvenyrai, rankdarbiai ir t.t. Viską čia pamatyti reiktų pilnos dienos, o mes dar žadėjome sustoti krokodilų ūkyje ir rožių sode. Gidas su mašina atvyko prie turgaus mūsų paimti. Taip su neužmirštamais įspūdžiais palikome šį originalų turgų ir per palmių miškus vyko me į krokodilų ūkį.

Kai pasiekėm ūkį buvo jau pietų metas, tad ten esančioj labai jaukioj ir švarioj valdykloj nutarėm papietauti. Restoranas buvo neįstai gingas, bet Tailando tautinio stiliaus, nes ir prie įėjimo mus pasitiko dvi tautiniais rūbais pasipuošusios mergaitės. Maisto buvo galima pasirinkti vietinio ir tarptautinio.

Pavalgę stebėjome parke vykstančią krokodilų programą. Prieš ištraukiant krokodilus iš vandens ant ten esančios platformos, jų dreseruo tojai pirma atliko savo ritualinius apeigas meditavimu ir malda, nes atlikinėjo gana pavojingus ir rizikingus veiksmus.

Po šios programos netolimam lauke turėjome pro-

gos stebėti ir dramblių programą. Šie sunkiasvoriai gyvuliai taip pat atlikinėjo įdomius veiksmus, kuriais, nežiūrint savo svorio, parodė gana daug ir elegancijos.

Dramblis yra senas Siamo simbolinis gyvulys. Drambliai buvo sename Siame naudojami netik kasdieniniam darbams, bet ir karo lauke, kur jie atstodavo dabartinius tankus. Jie net karaliaus rūmuose būdavo gerbiami. O baltieji drambliai būdavo ypatingi karaliaus favoritai. Net ir daugybės legendų apie juos sukurta.

Štai viena legenda pasakoja, kad karalienė sapnavusi, jog į jos miegamą buvo įsibrovęs baltas dramblys. Po šio sapno ji pagimdė princą Siddarthą, t.y. būsimąjį Gautamą – Budą. Taip pat pasakojama, kad drambliai karalių rūmuose vaikštinėdavo kartu su dvariškais, o lauke tamai juos lydėdavo su šilkiniais skėčiais, kad apsaugojus juos nuo karštų saulės spindulių. Maitindavo juos įvairiais skanėstais, o dvaro muzikantai grodavo jiems sukurta melodijas.

Mazi drambliukai būdavo maitinami net morerų pienu. Dėl baltų dramblių kildavo net karai su kaimyninėmis valstybėmis. Taip kartą Burmos karalius sužinojęs, kad kur tai buvo užtikti 7 balti drambliai, kuriuos varovai nukraipė į Tailandą. Karalius nepaprastai supyko ir pavydo pagautas tuoj surengė į Tailandą invaziją, kad surastų dramblius ir juos atvartų į Burmą. Net ir paprasti pilkieji drambliai tailandiečiams labai artimi gyvuliai ir jiems visuomet reiškia pagarba.

Kaip žinome, dramblys turi labai gerą instinktą ro-

dydamas net tam tikras protines žymes, kurias puikiai išnaudoja cirkai įjungdami juos į įvairias cirko programas. Ir senaisiais laikais tai buvo pastebėta, tat senojo Siamo karaliai, norėdami savo svečius pradžuginti, visuomet surengdavo idomias dramblių programas. Drambliai ir čia šoko, žaidė futbolą ir atlikinėjo įvairius taktinius karo pratimus.

Po dramblių programos palikome krokodilų ūkį ir vyko me į rožių sodą, kuris buvo pakeliui į Bangkoką. Pro įdomius vartus mes patekome į rožių, orchidėjų ir kitų tropinių augalų aplinką. Čia turėjome progos susipažinti ir su tailandiečių folkloru, kur stebėjome labai spalvingus liaudies šokius. Ypač mergaičių spalvingi rūbai, vyraujanti žaliai spalvai su aukso papuošimais, atrodė nepaprastai turtingai ir iškilmingai.

Šokėjų grupės mergaičių ir berniukų, čia pademonstravo visą eilę liaudies šokių: vieni su kaukėmis, kiti su kaspinais, žvakėmis ir įvairių tautų vėliavomis džiugino apie porą valandų. Didelė dalis šių šokių buvo nukreipta į galvos, rankų ir pirštų judesius. Visi šie judesiai, žinoma, turėjo gilią simbolinę prasmę.

Šokių motyvai daugiausia paimti iš sanskrito Ramajana epo ir Tailando mitologijos. Berniukų šokių motyvai daugiausia kariniai arba kovos su demonais. Šokiams grojo liaudies instrumentų orkestras, kuriame vyravo mušamieji instrumentai ir bambuko ksilofonas.

Keletą šokių mergaitės vėliau atliko pievoje tarp raudonų buganvilijų ir kitų tropinių žiedų. Teko dėmesį atkreipti ir šokiams grojanti orkestrėlė. Šis taip pat susidėjo po neilgą 2 colių diametro vamzdelį, kurį įvairiai siūbuojant išgaudavo malonius garsus ir jautriai

svajingą muziką. Tai buvo paskutinis programoje šokis, kurį lydėjo netik subtilybės muziko garsai, bet jautrūs ir švelnūs šokėjų judesiai.

Kitą vakarą turėjome progos stebėti kito stiliaus šokius, kurie kilę iš karaliaus dvaro. Viename Bangkoko restorane Suwannahong stebėjome profesionalinę grupę, kurią kartais tenka matyti ir mūsų televizijoje. Scenoje šokėjos atliko grupinius ir solo šokius. Rūbai nepaprastai puošnūs, ypač galvos apdanga, kurios karūna baigiasi smailiu bokštelio. Charakteringos spalvos tamsiai žalia ir auksas.

Visas ansamblis susidėjo vien is mergaičių, nes pagal tradiciją, karaliaus rūmuose turėjo teisę šokti tik mergaitės. Vyrai galėjo šokti tik už karališkų rūmų sienų. Todėl mergaičių šokiai vadinami Lakhon Nai, o vyrų šokiai – Lakhon Nawk, t.y. vidaus ir lauko šokiai.

Šokiams grojo taip pat originalus orkestras liaudies instrumentais, kaip cimbalais ir charakteringais gulsčiais, ilgais būgnais, kuriuos vadina klawng yao ir kitais mušamais instrumentais. Visi šokiai labai stilizuoti. Juose vyrauja rankų ir pirštų judesiai. Pirštų judesius nesunku sekti, nes pirštai pailginti bent 10 colių smailiais nagais. Šokių išraiška labai dramatiška. Programa vyko taip vadinamam "Dinner Theater", kur galėjome grožėtis ne vien šokiais, bet ir pažinti tailandiečių kulinarinį meną.

Sekančią dieną lankėme karališkuosius rūmus (Grand Palace) vieni, be gido. Kadangi mūsų viešbutis buvo visai arti Chao Phraya upės, tai nutarėm pasinaudoti upės transportacija. Upe yra daug idomiau, erdviau ir šiek tiek geresniu oru galima kvėpuoti, negu Bangkoko gatvėse. Laivai čia gana dažnai kursuoja ir nemažai keleivių šia transportacija naudojasi. Tik pastebėjau, kad Bangkoko gyventojai labiau skuba negu amerikiečiai, nes laivas visiškai prie priplaukos nesusistoja ir visi į slenkantį laivą išsoka ir išsoka. Taip belaukiant sustojimo būčiau beveik palikęs ir priplaukoj. Tik netikėtai kažkas padavęs man ranką įtraukė į laivą, tuo tarpu žmona jau buvo anksčiau iškusi. Tai nauji patyrimai ir jų nežinant gali kelionė baigtis nemalonumais ar net avarijom.

Upė gana plati, pakrantėse didieji viešbučiai, aukštais bokštais šventyklos, kanalų žiotys su daugybe ilgaūodegių laivelių ir virš vandens ant stulpų iškilusiomis trobelėmis. Viskas čia atsi-

spindi vandenyje dar labiau išryškinant šio miesto egzotiką ir romantiką.

Po 15-kos minučių kelionės, jau kaip prityrę šio susisiekimo keleiviai, išsokome iš laivo į prieplauką nuo kurios jau matėsi šventyklų bokštai ir jas supanti aukšta balto mūro siena. Tik dar reikėjo praieiti turgaus aikštę.

Praėję turgų, tuoj pasiekėm ir karališkųjų rūmų sienos vartus, pro kuriuos su daugybe įvairių kraštų turistais patekome į rūmų ir šventyklų rajoną. Čia atsiveria pasakų pasaulis, kuris būdistine architektūra ir rytietišku menu tiesiog pavergia lankytojus. Visokio dydžio šventyklų bokštai saulėje žėri aukso ir brangakmenų spalvomis, kolonos spalvuo to akmens ir veidrodinio stiklo mozaikos, smailiais auksiniais bokštais stupos ir skirtingų spalvų stogais pagodos.

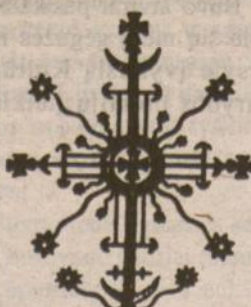
Tai milžiniškas rūmų ir šventyklų kompleksas, kuris buvo pradėtas statyti tik įkūrus Bangkoką. Karalius Rama I buvo pasikvietęs anglų architektą, kuris karališkuosius rūmus suprojektavo renesanso stiliuje palikdamas tik stogą Siamo stiliaus. Šie rūmai dabar naudojami tik karaliaus karūnavimo metu. Ypatingom progom ant jų laiptų pasirodo ir dabartinis karalius, kuris čia gyvena. Kiti du pastatai, priklausantys rūmams, yra Siamo architektūrinio stiliaus. Viena labai puošnios architektūros šventykla skirta įvairiomis likvjom laikyti, tai Vat Mahathad. Prie jos ir seniausias šio miesto vienuolynas, kuriame 1788 metais įvyko suvažiavimas budizmo ideologijai ir formom nustatyti, kurios ir dabar galioja Tailande.

Visose šventyklose čia priskaitoma apie 390 žmogaus dydžio Budos statulų. Prie didesnių šventyklų stovi didelės bronzinės liūtų skulptūros. Bokštus puošia taip vadinamas "Chivas" arba trijų razų šakė. Tai indų simbolis. Pastatų statyba iš plytų, bet jų sienų paviršius padengtas marmuru, spalvuotu akmeniu ar veidrodinio stiklo plokštelėmis. Šios plokštelės išdėstytos pagal orientališką ornamentavimo būdą.

(Bus daugiau)

59 CENTAI UŽ SVARA virš šimto svarų, tai TRANSPAK firmos nauja kaina. 68 centai – žemiau šimto svarų. Minimumas \$20. Jūsų siuntiniai yra registruojami mūsų kompiuteriuose ir sekami iki pristatymo jūsų giminėms Lietuvoje.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
Tel.312-436-7772.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE

FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home 2533 West 71st Street Chicago, Illinois 60629 1-(312)-476-2345	Petkus Funeral Home 1410 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-863-2108
Hills Funeral Home 10201 South Roberts Road Palos Hills, Illinois 60465 708-430-4455	Petkus-Butkus Funeral Home 1446 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS   DONALD M. PETKUS
DONALD A. PETKUS

LIETUVOJE BUVO GAUSYBĖ ĮVYKIŲ

Edvardas Šulaitis

PERNAI IR ŠIEMET

Jeigu pernai vasarą Lietuvoje teko viešėti lemtingu metu ir iš arti stebėti perversmą, ir po jo sekusius įvykius – televizijos bei kitų reikšmingų Vilniuje sugrąžinimą bei Lenino statulos nuvertimą, tai šiemet irgi pakako svarbesnio pobūdžio reiškių.

Visų pirma ne tik stebėjau, bet ir pats balsavau abiejuose referendumuose, kurių pirmasis sukėlė bereikalingų ginčų ir buvo abejotinos vertės. nors kai kam atrodė, kad ir antrasis (dėl rusų kariuomenės išvedimo iš Lietuvos) irgi vargu ar buvo reikalingas (dėl šio klausimo iš viso abejonių negalėjo būti).

Šie referendumai tik labiau suskirstė Lietuvos žmones į dvi skirtingas grupes, kas labai atsispindėjo ir pačiame parlamente, kuriame vyko karšti ginčai nelabai rimtai nuteikiantieji stebėtoją iš šalies.

Tai labai pastebėdavo ir iš užsienio atvykusieji lietuviai, na ir, žinoma, mūsų tautiečiai, kurie blaiviai pažiūrėdavo į visą padėtį. Tuo metu, kada Lietuvai buvo labai reikalinga vienybė ir susiklausymas, nervai ir energija buvo eikvojami savo (ar atskirų grupių) interesams ginti.

Mėnesio laikotarpyje vyko net 3 didesnieji renginiai: Vliko baigiamasis seimas, Pasaulio lietuvių teisininkų suvažiavimas ir Pasaulio lietuvių verslininkų suvažiavimas. Juose ilgiau ar trumpiau irgi reikėjo dalyvauti ir susipažinti su jų eiga bei darbais.

Vliko seimas gal būtų labiausiai nuskambėjo Lietuvos spaudoje, na ir apie jį ir mūsų laikraščiai nemažai rašė. Tik reikia paminėti, kad tai buvo labiau deklaracinio pobūdžio renginys, nedavęs kokių nors apčiuopiamų rezultatų. Gal kiek vertingesnė buvo Vliko atvežta ir surengta Genocido paroda, atidaryta prieš patį seimą Vilniuje.

Labiau vertintinas Pasaulio lietuvių teisininkų suvažiavimas, kuris sutraukė netikėtai didelį teisininkų skaičių (apie 50 iš užsienio lietuvių ir net nelietuvių tarpo). Pirmosios dienos posėdžiai vyko Operos rūmuose Vilniuje ir didžiulė salė buvo pilna klausytojų. Pranešėjų tarpe buvo rimtų teisių žinovų, ne vien tik lietuvių, bet ir amerikiečių.

Vertingas buvo ir Pasau-

lio lietuvių verslininkų suvažiavimas, kuris irgi buvo gausus užsienio verslo žmonių. Toks bendras susitelkimas, susipažinimas turėtų duoti praktiškos naudos, vystant taip reikalingą Lietuvai prekybą su užsieniu ir šiame suvažiavime padėtieji pagrindai, reikia manyti, atneš gerą derlių.

ORGANIZACINIAI REIKALAI

Buvau įsipareigojęs atlikti darbų, susijusių su komp. VI. Jakubėno draugija bei šio kompozitoriaus kūrinų populiarinimu. Pirmiausia buvo VI. Jakubėno paminklinės lentos atidengimas bei minėjimas Kaune, o vėliau – išvyka į komp. Jakubėno gimtinę Biržuose, kur susitiktą su vietiniais kultūros veikėjais, kurie sutiko visais galimais būdais populiarinti šį kompozitorių ir jo kūrybą. Apie šias išskyles nemaža buvo rašyta Lietuvos spaudoje, duota vaizdų per televiziją, pranešta per radiją.

Tuo laiku Vilniuje viešėjo ir komp. V. Jakubėno draugijos Chicagoje vicepirm. dr. L. Šimutis, kuris irgi trumpam buvo įsijungęs į šio kompozitoriaus populiarinimo veiklą. Buvo įsteigti nauji draugijos skyriai – Kaune, Klaipėdoje ir

Biržuose (pernai pradėjo gyvuoti pirmasis skyrius Vilniuje).

Lietuvą pasiekiau beveik tuo pačiu laiku, kada į Klaipėdą grįžo vietinio teatro vyr. režisierius Povilas Gaidys, kuris penkis mėnesius praleido pas mus Chicagoje, režisavo "Vaidilutes" teatre P. Vaičiūno komediją "Patriotai" ir dėstė Illinois universitete. Kartu su juo teko dalyvauti televizijos programoje, kur buvo kalbama kaip tik apie rež. P. Gaidžio veiklą Amerikoje ir buvo proga tautiečius supažindinti su "Vaidilutės" teatro darbais. Panašią temą kitą dieną kalbėtasi su Lietuvos radijo reportere ir tokiu būdu Lietuvos klausytojai sužinojo apie Chicago lietuvių teatrinę veiklą. Sąryšyje su Gaidžio sugrį-

mu ir mano atvykimu į Klaipėdą vietiniai laikraščiai – "Klaipėda" ir "Vakarų ekspresas" įdėjo plačius pasikalbėjimus.

Mano viešnagė Lietuvoje sutapo ir su Lietuvos krepšinio 70 metų sukakties minėjimu ir tarptautiniu turnyru, kuriame dalyvavo iš užsienio suvažiuavę lietuviai krepšininkai, sudarę olimpinę komandą. Gaila, kad jų pasirodymai tame turnyre (jis vyko Vilniuje ir Kaune) nebuvo dar brandūs, tačiau vėliau šie krepšininkai susicementavo ir atrankinėse varžybose Ispanijoje ėjo be pralaimėjimų).

Būnant Vilniuje kaip tik sužinojau, kad Chicagoje mirė Lietuvos krepšinio tėvu vadintas Konstantas Savickas apie kurį Lietuvos spaudoje daviau kelis nekrologus.

Būnant Lietuvoje turėjau parašyti ir daugiau rašinių Lietuvos ir išeivijos spaudai, dalyvauti keliose spaudos konferencijose, nemaža fotografuoti. Vienas iš tokių uždavinių buvo aplankyti Klaipėdos "Vėtrungės" taut. šokių šokėjus, kurie rengėsi dalyvauti IX Išeivijos liet. taut. šokių šventėje. Todėl užsukau į vieną jų repeticiją Klaipėdoje, kur jaunieji šokėjai pademonstravo savo brandžius sugebėjimus, kuriuos vėliau tūks tantinė publika galėjo pamatyti Chicagoje.

Žinoma, kiek laikas leido, reikėjo lankyti ir koncertus, dramos spektaklius, parodas bei kitus renginius. Kaip ir kiekvieną pavasarį ir mano viešnagės dienomis vyko įdomus renginys, pavadintas "Skamba, skamba kankliai" (tai etnografinių ansamblių pasirodymai), vyko "Poezijos pavasario" renginiai, iš kurių mačiau tik baigiamąjį – Vilniaus universiteto kieme. Susitikau su tuo metu Lietuvoje viešėjusiu Nobelio premijos laureatu Česlavu Milošu bei kitais neciliniaus žmonėmis,

tiek lietuviais, tiek kitataučiais. Daugumas iš tų susitikimų tikrai puikiai nutiekė, pav. su medicinos personalu iš Deborah ligoninės New Jersey valstijoje, kurie yra pasiryžę rugsėjo mėnesį vėl į Lietuvą atvykti ir čia daryti ir operacijas Lietuvos vaikams.

DAR SUSITIKSIM...

Dar norima pažymėti apie Lietuvos Tautininkų Sąjungos patalpų Vilniuje aplankymą ir susitikimą su pirmininku R. Smetona, kurį buvo proga nesenai matyti ir Chicagoje. Vilniuje jis aprodė savo buveinę, šalia kurios yra įsikūrusi ir "Vilties" laikraščio redakcija. Tą dieną svečių ten tikrai netrūko ir vieni po kitų čia viešėjo atvykėliai iš Amerikos. Tad ilgai ten nesinorėjo užsibūti ir trumpai pakalbėjus ir padarius nuotrauką, teko atsisveikinti su šiuo svetingu žmogumi.

Sunku šiose trumpose pastabose viską surašyti ar daugiau bei išsamiau išsipašakoti. Tai galbūt bus padaryta ateityje.

***

Jei norit įsigyti marškinius, kuriuos nešiojo Lietuvos krepšininkai per medalių įteikimą, galima užsisakyti per TICKETMASTER (216) 241-5555. Jie yra (100% pre-shrunk cotton large & extra large \$33 each). Marškiniai yra labai spalvingi: geltona žalia ir raudona spalvų ir "LITHUANIA" užrašų, su kaulėtu siluetu, metančiu sviedinį.

A portion of the proceeds from these sales will be donated by the Golden State Warriors and Grateful Dead to the Lithuanian Olympic Committee.

***

DOMESTIC

Housecleaning 2-3 times a week. Shaker Hts. Professional couple. No children
Tel. 381-4252

32-33

PARDUODAMAS NAMAS

Hiller Ave. Cleveland, Ohio
Teirautis: 692-3047

TRISDEŠIMTAS Dirvos novelės Konkursas PREMIJA 700 DOLERIŲ skiriama iš A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko
Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1992 metų rugsėjo 1 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiui siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

Baltijos jūra prie Palangos.

H. Macijausko nuotr.

KĄ MAČIAU IR PATYRIAU LIETUVOJE

Pranas Joga

Kalbantis su Lietuvoje buvusiais galima išgirsti visokių atsiliepimų. Vie-niems, Lietuvoje yra visko: viešbučiai patogiau, resto-ranai pilni puikiausio maisto. Kiti, mato badaujančius lietuvius ūkininkus.

Galimas dalykas, kad kiekvienas iš mūsų matome dabartinę Lietuvą pro savus akinius, nes kiekvienas su-stojame skirtingose vietose ir susitinkame skirtingus žmones.

Mano kelionės tikslas buvo paprastas: susitikti gi-mines ir mokslo draugus po 48 metų. Kelionė iš Chica-gos į Frankfurtą ir iš ten į Vilnių vokiečių oro linijos lėktuvu, buvo gana maloni. Atskridome į Vilnių virš 80 keleivių. Jų tarpe dauguma lietuvių.

Skaitėme spaudoje nusi-skundimus, kad mažai žmo-nių skrenda Lietuvos Avia-linijos lėktuvu. Tam gal yra dvi pagrindinės priežastys: amerikiečių kelionių agen-tūros neturi žinių kur gali-ma pasiekti Lietuvos Avia-liniją norint padaryti rezervacijas ir 525 dol. kelionės kaina į vieną pusę iš Frank-furto į Vilnių.

Atsirus į Vilnių nejau-kiai nuteikia, kai sukištus į autobusą panašias dėzes, saugojant ginkluotiems sar-gybiniais duris, su trakto-riumi nuveža į muitinę. Pra-ėjus vizų patikrinimą atsidu-ri kambaryje, kur netvarkin-gai išmėtyti lagaminai.

Jokios informacijos ką toliau daryti. Pagaliau, su-sigaudai, jog reikia užpildyti tam tikrą formą, kuri yra rusų arba vokiečių kalbo-mis. Nežinia kodėl nėra lie-tuvių ar anglų kalbomis.

Muitinę greit praėjus at-siduri žmonių būryje, kurie laukia atvažiuojančių.

Vilniaus areodromas at-rodė gana skurdžiai. Visa vaizdą gal tiksliausiai apra-šo informacinis leidinys "Vilnius in your pocket", gegužis/biršelis, 1992.

Rašydamas apie areodro-mo restoraną sako: "Nešva-rus, dvokių, vėjo perpučia-mas su lėtu patarnavimu". Šie žodžiai apibūdina ne tik restoraną, bet tinka ir visam areodromui.

Iš Vilniaus teko keliauti automobiliu. Geriausias ke-lias Lietuvoje tai keturių li-nijų autostrada iš Vilniaus į Klaipėdą. Matomai, ši au-tostrada buvo svarbi kariniu atžvilgiu, tai todėl puikiai pastatyta ir užlaikyta.

Rygos – Tilžės ir Žemai-čių plentai dabar atrodo seni dviejų linijų keliai, kurie

pralenkia miestus. Šiuo me-tu sunkvežimiams per siau-ri, tai vienas ratas važiuoja šalia išpulto paviršiaus su-keldamas didelius debesis dulkių. Bendrai paėmus, keliai tarp didesnių miestų gana geri. Tarp mažesnių miestelių žvyruoti ir blogi. Didesniuose kaimuose pa-grindinė gatvė asfaltuota o visos kitos – žvyras.

Važiuojant matosi dides-ni kaimai ir miestai. Išliku-sios bažnyčios dominuoja vaizdą. Šiaip laukai tušti, jei neskaityti retkarčiais ma-tomų buvusių kolchozų centrų, kuriuos sudaro du didžiuliai pastatai. Jie šian-dien tušti.

Skaudu matyti sunaikin-tus viensiedžius ir mažes-nius kaimus. Vienas kitas išlikęs medis žymi buvusios sodybos vietas. Negalima suprasti, kodėl buvo sunai-kinti pastatai kai visą laiką kalbama apie gyvenamų patalpų trūkumą.

Buvę vienkiemį ir ma-žesnių kaimų gyventojai su-varyti į didesnius kaimus, kurie jau prašoktų savo dy-džiu buvusius bažnytkai-mius ar kai kuriuos mažes-nius miestelius.

Kaimuose pastatai kiek naujesni, nors tarp jų gali dar matyti senus apgriuvu-sius prieškarinius pastatus.

Apie visus didesnius miestus matosi naujai stato-mi gyvenamieji namai. Miesto gyventojai labai pa-vyždūs tų naujų namų savi-ninkams, nes žmogus suge-bas kiek praturtėti yra laiko-mas nesąžiningu.

Lietuvoje teko keliauti automobiliais, miesto ir tarp miestiniais autobusais. Pri-vatūs automobiliai seni, ru-siškos gamybos. Dauguma su susproginėjusiais lango stiklais, kurių nebando su-taisyti dėl stiklo stokos ir ga-

Dirvos gegužinėje svečiai klausosi Dr. Leono Kriaučeliūno kalbos. Iš kairės: Dr. L. Simulienė, O. Krėmeris, A. Kavaliūnas, S. Briedis, V. ir Dr. V. Gruzdžiai, Ir. Šatkuviene, V. Bacevičiaus nuotr.

limybės, kad pavogs nauja langą.

Automobilius ir jų pavie-nias dalis labai vagia. Savi-ninkai būtinai turi turėti pa-statą su užraktais. Pavyz-džiui, vienas Kaune gyve-nąs profesorius savo auto-mobilį pasistato už 4 kilo-metrų, nes prie gyvenamo daugiabučio pastato nėra nei vietos nei saugu. Esa-muose nenaudojamos žė-mės sklypuose stato mažus pastatus automobiliams. Teko girdėti, kad pasitaiko, jog rytą dingo ne tik auto-mobilis, bet ir visas pasta-tas.

Paskutiniu laiku pradėjo atvežti automobilius parda-vimui iš Vokietijos auto-mobilių laužo. Naujiems automobilių savininkams bus nemanoma praeiti auto-mobilių inspekciją, kuri vykdoma prieš išduodant len-teles. Teko matyti keliuose sustabdant automobilius do-kumentų patikrinimui.

Klaipėdoje ir Kaune teko važinėti miesto autobusais. Jie gana dažnai važinėje, bet labai pilni. Todėl nau-dinga žinoti kur jų laukti ir kokių maršrutu geriau va-žiuoti. Prie autobusų susto-jimų vietų dažnai maišosi taksiai. Jų savininkai yra

visokio plauko žmonės, to-dėl vakare nelabai saugu va-žiuoti. Išnaudoja, jei paste-bi, kad esi užsienietis.

Tarpmiestinis susieki-mas vyksta autobusais, ku-rie pasenę ir labai nešvarūs. Autobusai yra vengrų ir ukrainiečių gamybos. Šiuo metu palaipsniui perdažomi pakeičiant raudoną spalvą į mėlyną.

Vieni autobusai yra val-stybiniai o kiti nuomojami privačių vairuotojų. Iš Klai-pėdos į Kauną ir atgal kelio-nė kainuoja apie 10% vidu-tinio mėnesinio darbininko uždarbio. Įdomu, kad bilie-tus perkant iš anksto tenka mokėti apie 5% daugiau. Už tai gauni numeruotą vie-tą. Autobusai gana dažnai važiuoja ir autobuse didelio susikimšimo nėra.

Traukiniais neteko važi-nėti, todėl nieko negaliu apie juos pasakyti.

Kaimuose matosi nema-žai gražių arklių. Pasitaiko, kad sutinki žmones važinė-jančius arkliais. Vežimai labai panašūs į prieškarinius tik ratai guminiai. Arklių kainos labai pakilę. Sako, kad anksčiau arklių nusipirkti užtekėdavo vienos telyčios, tai dabar jau reikia trijų. Arkliai, kaip ir automobi-liai, labai vagiami.

Kaime ūkininkai turi sa-vo žemės, gyvulių tad su maistu nėra jokios proble-mos. Galimas dalykas, kad sunkiau su ūkio padargais, nes valdantieji išsigrobstė padargus ir juos išpardavė. Kurie liko tai dabar sumesti rūdyje, nes nėra pataisymui reikalingų dalių.

Miesto gyventojams yra sunkiau su maisto produk-tais, kurių yra krautuvėse, bet kainos gana aukštos. Turintieji giminių kaimuose nuvažiuoja pas juos ir atsi-veža maisto produktų.

Teko lankytis įvairiose krautuvėse. Jų yra trys pa-grindinės rūšys. Vienos par-duoda prekes už rublius. Prekių yra, nors mums ipra-tusiems matyti prikrautas krautuves, atrodo, jog pasi-rinkimas labai mažas. Kitos prekės parduodamos už do-lerius arba markes. Kainos panašios kaip ir JAV. Čia daugiau elektronikos, kos-metikos prekių.

Trečia rūšis, tai vadinamos spekuliacinės krautu-vės, kuriose galima gauti visokių prekių. Jų ne-galima vadinti krautuvėmis, nes prekes parduodama ma-žuose mediniuose nameliuo-se arba tiesioginiai iš sunk-vežimio. Kai kada nepaten-kinti konkurentai nakties metu tuos namelius sude-gina.

Baldų krautuvėje teko matyti gana gražių, Lietu-voje gamintų baldų pavyz-džius. Visose krautuvėse, ne tik baldų, nemažai tar-nautojų, kurie nekreipia dė-mesio į atėjusius pirkėjus.

Maisto krautuvės atrodo labai liūdnei. Nėra lentynų ir šaldytuvų. Visos prekės sumestos į vielines dėzes. Dauguma padengtos dideliu klodu dulkių. Matyti, kad kai kurie konservai sugedę. Svarstyklės prieškarinio mo-delio. Skaiciavimui dar nau-doja stumdomus skaitliu-kus. Teko matyti ir moder-nių svarstyklių, bet tai reta išimtis.

Vartai, pro kur einama į Kauno turgų ir pro kur išeinama su prekėmis.

H. Macijausko nuotr.

I AMŽINĄ TĖVYNĘ IŠLYDĖJOME JURGĮ BAGDONĄ

Jurgis Janušaitis

Šių metų rugpjūčio 2 d. Daytona Beach ir apylinkių lietuvius, Floridoje, pasiekė skaudi žinia – staiga ir netikėtai mirė šios nausėdijos šeimos narys, mylimas vyras, tėvas, senelis a.a. JURGIS BAGDONAS. Mirė savuose namuose.

Dar išvakarėse Jis drauge su mylima žmona Rita dalinosi nuskubėjusių dienų gyvenimu. Televizijoje stebėjo pasaulio įvykius, olimpinius žaidimus, sielojosi iš tėvynės ateinančiomis nesan taikos žiniomis.

Su garbinguoju velioniu atsisveikinimas įvyko rugpjūčio 6 d. Volusia Memorial laidojimo namuose. Į atsisveikinimą suvažiavo beveik visi šioje nausėdijoje gyvenantys tėvynainiai, tuo parodydami nepaprastai gražų pavyzdį.

Atsisveikinimo akademijai vadovavo Bagdonų šeimos artimas bičiulis, visuomenininkas, žurnalistas Jonas Daugėla.

[žanginiame žodyje Jonas Daugėla pažymėjo, kad šiandieną susirinkome paskutinį kartą tirti sudiev giliam patriotui, ištikimam tėvynės sūnui, šios nausėdijos nariui.

Kazimieras Barūnas religinėje dalyje atliko skaitymus iš šv. Rašto, šv. Mišių bei tikinčiųjų maldų.

A.a. Jurgio Bagdono nuėitą gyvenimo kelią išsakė Jonas Daugėla. Velionis per ilgoką gyvenimą ėjo sunkiais keliais, siekdamas mokslo, pelnydamas sau ir šeimai duoną.

A.a. Jurgis Bagdonas gimė 1910 m. birželio 15 d., Maskvoje, kur tuo laiku tėvas studijavo farmaciją ir dirbo vaistinėje. Mažasis Jurgutis, vienuolikos metų, drauge su tėvais į Lietuvą sugrįžo 1921 m. Aušros gimnaziją pradėjo lankyti Kaune 1922 m. Gimnaziją baigė Klaipėdoje 1929 m. Karinę prievolę atliko Karo mokykloje, aspirantu, jaunesniojo ats. leitenanto laipsniu.

Po to pradeda savarakišką gyvenimą. Dirba Pieno centre atskaitomybės skyriuje 1931-34 m. Tačiau nesitenkina šia padėtimi, bet siekia aukštojo mokslo; studijuoja Vytauto Didžiojo universitete ekonomiką, o vėliau Klaipėdoje 1937 m. baigė Klaipėdos Prekybos Institutą.

Nuo 1938 m. iki 1940 m. rugpjūčio mėn. dirbo Prekybos, Pramonės Rūmų referentu prekybos reikalams.

Bolševikams pirmą kartą okupavus Lietuvą, Jurgis Bagdonas pasitraukė į Vaka-

rus, dirbo Berlyne anglių eksporto firmoje. Prasidėjus vokiečių – rusų karui, Jurgis Bagdonas vėl sugrįžta Lietuvon ir dirbo Prekybos Rūmuose, kol 1944 m., artėjant vėl raudonajai armijai, galutinai palieka tėvynę, išeina į nežinomą tremtį, tačiau širdyje išsineša viltį į ją dar sugrįžti.

Apsigyveno prancūzų zonoje. Dirbo Liet. Raudonajame Kryžiuje, Balfe, IRO ir tuo pačiu metu dar studijavo Insbruko universitete, juridiniame fakultete.

1950 m. atvyko į JAV. Apsigyveno Elizabeth N.J. Čia įsigijo nekilnojamo turto pardavimo specialybę, baigė mechaninės braižybos kursus, dirbo Income Tax pildymo tamyboje. O ilgiausiai išdirbo, 22 metus, American Can Co. metalo kokybės inspektoriumi iš kur pasitraukė į poilsį.

Jurgis Bagdonas dar gimnazijose būdamas, jungėsi į jaunimo veiklą; aktyvus skautas, pamilęs jūrą, tampa jūrų skautu, su laivu "Budžiu," nuplaukė į Liepoją, Daniją, Švediją ir dažnai buvavo gražioje Neringoje. Jam prie širdies ir sportas. Žaidžia K.S.S. jaunių futbolo komandoje, laimi pirmenybes, aktyvus Klaipėdos Teniso klubo narys. Paslaugus klapčiukas, Vytauto Didžiojoje bažnyčioje patarnaujantis kan. Tumui Vaižgantui religinėse apeigose.

Gyvendamas Lietuvoje, matydamas okupantų daromas skriaudas Lietuvai, įsijungė į pogrindžio veiklą, buvo sekamas vokiečių ir kandidatas į Stuthofio koncentracijos stovyklą.

1981 m., pasitraukęs į poilsį, drauge su mylima žmonele Rita apsigyveno ramioje, gražioje, prie Atlanto vandenyno Daytona Beach-Ormond Beach lietuvių nausėdijoje, vildamiesi čia praleisti likusį gyvenimą. Dėja, Aukščiausiasis lėmė kitą lemtį ir po žemiškos sunkios kelionės išėjo į amžinos Tėvynės namus.

A.a. Jurgis Bagdonas buvo aktyvus Lietuvių Bendruomenės nuo jos įsteigimo, narys. Visada savo aukomis rėmė lietuviškuosius darbus, ypač LB. Daytona Beach gyvendamas visada lankė lietuvių renginius. O kai vyko referendumų balsavimai, jis su žmona Rita, gerokai negalvodamas, atvyko balsavimo būstinėn, atidavė balsą ir pareiškė: kur bebūtume, kur begyventume, visi turime kovoti už Lietuvos ateitį ir balsuoti taip, kaip

Jurgis Bagdonas

reikalauja tautos interesai...

A.a. Jurgis Bagdonas pergyveno daug skaudžių šeimos nelaimių. 1931 m. mirė brolis, vos 23 metus sulaukęs, Severinas. Motina žuvo automobilio suvažinėta Muenchene 1963 m. Ten pat 1979 m. mirė tėvas. Šeimos mirtys skaudino ir a.a. Jurgio širdį ir tą skausma nešiojo iki pat mirties.

Aptaręs a.a. Jurgio prasmingą gyvenimą, Jonas Daugėla pareiškė gilią užuojautą žmonai Ritai, sūnui Algiiui, posūniui ir podukrai bei penkiems anūkam.

Lietuvių klubo vardu atsisveikino pirmininkas Gediminas Lapėnas. Lietuvių Bendruomenės Daytona Beach apylinkės vardu pirmininkas Juozas Paliulis. Abu kalbėtojai pažymėjo velionio asmenybės kilnumą, tolerantiškumą, darnaus sugyvenimo puoselėtoją LB darbų rėmėją, palikus likusiems daug gražių gyvenimo pavyzdžių.

Juozė Daugėlienė paskaitė iš Vacio Kavaliūno romano Hesterą, kur atspindėjo žmogaus išgyvenimai sunkiai sergant ir santykiai su amžinybe. Skaitinys derino si su šia gilaus liūdėsio valandos nuotaika ir tarytum pats velionis, išeidamas amžinybėn, kartojo Zacharijaus žodžius: "Matau ir Galilietį – jo akis ir veidą, nu-

švitusį dvasine šviesa. Ir girdžiu tarsi ataidint nuo kalnų ir skambant visame slėnyje – Jis yra šviesa ir prisikėlimas... Šviesa ir prisikėlimas.

Po kiekvieno kalbėtojo, choras Sietynas, vadovaujamas muziko Antano Skridulio, giedojo momentui parinkta lietuvišką giesmę. Atsisveikinimas baigtas Marija, Marija giesme.

Rugpjūčio mėn. 7 d. Prince of Peace bažnyčioje, Ormond Beach, kun. Ričardas Grasso už velionio sielą aukojo šv. Mišias, kurių metu pasakė jautrų, a.a. Jurgio Bagdono gyvenimą ryškinantį pamokslą, išreikšdamas apgailėstą, kad ir vėl Aukščiausias pas save pašaukė taurų Lietuvos ir šios kolonijos sūnų.

Šv. Mišių skaitymus ir specialią, savo kūrybos velioniui atminti, maldas skaitė Kazimieras Barūnas.

Šv. Mišių aukas nešė sūnus, posūnis, podukra ir anūkai.

Gedulingų pamaldų metu gražiai giedojo choras "Sietynas", vadovaujamas

muz. Antano Skridulio. Pradžioje gaudžiai nuaidėjo Requiem, Kai širdį Tau skausmas suspaus ir kitos giesmės. Pabaigoje šv. Mišių nuostabiai gražiai, visus jaudinančiai, skambėjo Parveski, Viešpatie, giesmė. Paskutiniai giesmės žodžiai, subtiliai skambėdami, "Težydi vėliai Lietuva... Te būnie vėl namuos ramu" tarytum paties velionio kartojami, guodė liūdinčią žmoną, šeimą, artimuosius.

Šv. Mišių metu solo Ave, Marija jausmingai atliko Juozė Daugėlienė. Sūnus Algis koplyčioje ir bažnyčioje po pamaldų padėkojo visiems į amžiną poilsį tėvelį palydėjusiems.

Po pamaldų našlės Ritos namuose buvo gedulingi priešpiečiai, kuriuose dalyvavo daug tėvynainių. Čia dar kartą buvo prisimintas a.a. Jurgis ir jo turiningas gyvenimas.

Giliame liūdėsio liko žmona Rita, sūnus Algis, posūnis Andrius, podukra Silvija ir penki vaikaičiai, brolis Kostas Australijoje ir daug draugų.

Aldona Maurutienė Dirvos gegužinėje vaidino trumpą vaidinimą: "Kaip reikia atvykusius svečius pagerbti pačią save pageriant." V. Bacevičiaus nuotr.

"TORVIL" LTD.

At the same time we would like to inform you of our new catalogue TORVIL 92. You pay only \$1.20 per Kg or \$0.50 per Lb. to send a parcel to your country.*

SELF PACKED PARCELS (AIR OR BOAT)
THE MOST ATTRACTIVE LOW PRICES
\$1.80 Lb.
Plus service charge

- FOOD • SWEETS • CIGARETTES • LIQUORS
- CLOTHING • SHOES • BEDDING • BICYCLES
- HARDWARE & APPLIANCES • KITCHEN SUPPLIES
- TOYS & STATIONERY • POTS & PLATES
- AGRICULTURAL EQUIPMENT & PARTS
- TIRES • CARPETS & FLOOR COVERINGS

CALL TOLL FREE CANADA 1-800-661-0210
U.S.A. 1-800-972-9284 or 1-800-932-7995

CANADA

Head Office: 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1

Branch: 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9

Tel.: (416) 798-3320 Fax: (416) 798-3321

Tel.: (416) 534-3860 Fax: (416) 533-4910

U.S.A.

Head Office: 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622

Branch: R&R INTERPOSTMIR 1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212.

Tel.: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875

Tel/Fax (716) 894-9880

* This offer is valid for the catalogue orders only. Please note that this price is already included in the prices of the items.

KRAŠTO VALDYBOS VEIKLA

Reikšminga naujovė JAV LB Krašto valdybos posėdžiuose

Nemažai pakalbama apie Krašto valdybos išlaidumą, kai jos darbuotojai, išsibarsinę plačioje Amerikos žemėje, renkasi į posėdį, kaštuojantį tūkstančius dolerių.

Su paskutiniu KV posėdžiu, įvykusi š.m. rugpjūčio 7 d. Krašto valdybos būstinėje, Philadelphijoje, prasidėjo naujas laikotarpis: prie posėdžio stalo susėdo Philadelphijos apylinkėse gyvenantys KV nariai V. Maciūnas, V. Volertas, A. Gečys, R. Stirbys ir B. Raugas, o ant stalo padėtas telefono garsiakalbis į posėdžio pokalbius įjungė R. Načius, B. Jasaitienę (Illinois), dr. V. Vengrį (District of Columbia), G. Čepą (Massachusetts) ir L. Vencų (California). Posėdis buvo darbingas ir sklandus, o kaštavo tik normali telefono kaina.

Reikia pridurti, kad šiuo metu visi KV bendruomeninių darbų vadovai aprūpinti telefakso aparatais, įgalinančiais greit ir sėkmingai vykdyti savo įsipareigojimus.

Dovana Lietuvai fondo veikla pratęsiama

Dovana Lietuvai fondo rinkliava liepos ir rugpjūčio mėn. buvo vykdoma Lietuvos olimpinės komandos paramai. Dar negalutiniais duomenimis remiantis, šiuo metu surinkta 13.374 dol. 99 ct. Iš išsiųstų aukos prašančių 2000 laiškų Olimpinės komandos paramai ir 20 aukotojų po 100 dolerių ir daugiau, o ir 140 mažesnės sumos. Surinktos aukos bus įteiktos KV vardu Olimpiniam komitetui.

Dovanos Lietuvai fondo veikla nutarta tęsti, aukas renkant vis skirtingiems tikslams. Jau šiame posėdyje buvo svarstyti du paramos reikalingi atvejai: Lietuvos medicinos bibliotekos direktorės prašymas finansuoti dviejų asmenų kelionę į Šveicarijoje vykstančią medicinos informacijos konferenciją ir amerikiečių Deborah fundacijos prašymas numatytam didesniai kiekiui medicinos instrumentų, paskirtų Lietuvos ligoninėm, remontui. Pirmuoju atveju pirm. V. Maciūnas patikrins galimybę apmokėti kelionę iš Soros fundacijos ir, jei tos galimybės nebus, tada skirti 1300 dol. prašomai kelionei; antruoju atveju nutarta skirti 2000 dol., nes Lietuvai minėtieji med. instrumentai labai reikalingi.

Lietuvos Respublikos Seimo rinkimams artėjant

Nors šiuo metu iš Lietuvos vyriausybės informacijos dar negauta, tačiau KV savo posėdyje nutarė, kad VR tarybos pirmininkas pasitars su amb. St. Lozoraičiu ir pradės rūpintis rinkimams nuotakas keliančiais straipsniais spaudoje. Patirta, kad Lietuvos spaudoje išeivijos laikraščių straipsniams yra rodomas dėmesys, taigi ir šiuo atveju gali pozityviai prisidėti prie gausnio dalyvavimo rinkimuose tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje.

Ar JAV LB bus Lietuvos televizijos stoties dalininkė?

Šis klausimas svarstomas KV posėdyje jau ne pirmą kartą. Paskutiniame posėdyje pirm. V. Maciūnas pranešė, kad jis prieš dvi savaites pasirašė "Informacija Lietuvai" bendrovės steigimo aktą, pagal kurį JAV LB turėtų 8% nuosavybės dalį, kuri kainuotų 60.000 dol. Tačiau šiuos pinigus Televizijos stoties pagrindinis dalininkas K. Makaitis sutiko Lietuvai Bendruomenei paskolinti be procentų su sąlyga, kad po 3 metų LB akcijos taptų jo nuosavybe. Krašto valdyba nutarė šį reikalą perkelti į įvykstančio LB tarybos sesijos darbotvarkę.

Pradedama kalbėti apie Vasario 16-osios 75-čio minėjimą

Nutarta stengtis Vasario 16-osios 75-ųjų pažymėti galimai iškilmingiau visose LB apylinkėse, o Washingtono su dvidešimties politinė konferencija, ją organizuojant su iškilnesne amerikiečių institucija, universitetu ar pan. Konferencija baigtųsi banketu. Ta proga būtų pagerbti žymūs Lietuvai nusipelnę amerikiečiai. Minėjimas turėtų būti pajavirintas dailės paroda, koncertu ir t.t.

Iš LB kultūrinės veiklos

JAV LB Kultūros tarybos tradicinis renginys – premijų įteikimo šventė, įvykusi š.m. gegužės 10 d. New Yorke, susilaukė prieštaraujančių atgarsių: kai kas džiugavo, kad su ja pradedama išeiti į tarptautinę sceną, kai ji rengiama net didžiojo New Yorko pačiame centre, o kiti, ypač New Yorko lietuviai, neslėpė savo nepasitenkinimo dėl dviejų priežasčių: New Yorko centrą sunku pasiekti, o antra-vengiamas pasinaudoti jų gan išpuodingu, išpuoštu gausiai mūsų dailininkų kūrinių, "Kultūros židiniu", prie kurio šliejasi pranciškonų spaustuvė, iš kur ilguosius metus sklido reikšmingi lietuvių kul-

Metinis Clevelando ir Detroito Golfo klubų susitikimas – žaidimas šiais metais įvyko rugpjūčio mėnesio 1 d., Sugar Creek Country Club, Elmore, Ohio. Žaidynes laimėjo Detroitas.

Nuotraukoje pirmoje eilėje iš kairės į dešinę trečiasis stovi pirm. Vytas Petrulis ir šeštas Clevelando klubo pirm. Algis Nagevičius.

tūriniai leidiniai, o taip pat dabar čia yra ir išeivijos lietuvių vyskupija. Neužmirštinas ir trejetą dešimtmečių čia didelį vaidmenį atlikęs ir Lietuvių informacijos centras. Pagaliau ir New Yorko LB apygardos valdyba buvo palikta nuo šio renginio nuošalyje. Tai priežastys, sukūrusios net vidinę LB įtampą.

Krašto valdybos pirmininko V. Maciūno iniciatyva š.m. rugpjūčio 8 d. New Yorke įvyko LB Kultūros tarybos su New Yorko LB apygardos valdyba bendras posėdis, grąžinęs bendruomeninę darną ir apsvaistę ateities renginių reikalą.

KT vykdomasis vicepirmininkas, V. Volertas pavaduojantis beveik visus metus Lietuvoje viešinę KT pirmininkę A. Misiūniene, pranešė, kad užplanuota ateinančiais metais iš Lietuvos atskraidinti "Ažuoliukų" chorą, surengti išeivijos literatūros kilnojimą parodą Lietuvoje ir surengti sekančią Literatūros premijų šventę vėl New Yorke, bet "Kultūros židinyje, ją pajavirinant aukštesnio lygio koncertu. Šiam planui buvo entuziastingai pritarta.

Taip pat buvo pritarta ir Kultūros tarybos nario H. Perlšteino siūlymui profesionaliai paruošti išeivijos gyvenimo Amerikoje vaizdą, kurią būtų galima pasiųsti ir Lietuvos televizijai. Posėdyje dalyvavusi LB Washingtono įstaigos direktorė A. Banionytė pažadėjo pajieškoti paramos šiam projektui įvykdyti JAV valdžios įstaigose.

Posėdžiui užsibaigus, New Yorko LB apygardos pirmininkas K. Miklas visus posėdžio dalyvius pakvietė prie vaišių stalo.

Šiame posėdyje, be aprašyme minėtų asmenų, dalyvavo išeivijos rašytojų draugijos valdybos pirmininkas P. Jurkus ir KT bei LB New Yorko apygardos darbuotojai: K. Bileris, V. Blažaitis, L. Šidlauskas, R. Česnavičienė, V. Žukas, M. Klivečkienė, D. Bajorūnaitė-Samof ir L. Šileikytė.

B. Rgs

GEROS ŽINIOS IŠ BOSTONO

PIANISTUI VYTUI BAKŠIUI MUZIKOS DAKTARO LAIPSNIS

Pianistas Vytas J. Bakšys iš Quincy, MA. apgynęs 1991 m. gruodžio mėn. daktarą, šį pavasarį gavo muzikos menų daktaro diplomą. Prof. Dr. V. Bakšys dėsto Yale Muzikos mokykloje, jau ketvirtą sezoną yra garsaus vasaros Tanglewood muzikos festivalio dalyvis, daug koncertuoja kaip solistas ir su orkestrais Šiaurės Amerikoje, Europoje, televizijos ir radijo laidose bei lietuvių renginiuose.

Į savo koncertų programą įtraukia lietuvių kompozitorių kūrinius, daug dėmesio skiria XX amž. muzikai, naujesniems kūriniams. Pernai su dainininke Gražina Apanavičiūte koncertavo Baltiečių Serijoje Bostone.

Per Naujus metus pasirodys Bostono "First Night" festivalyje.

BENDRADARBIAVIMAS TARP WINCHESTER IR VILNIAUS LIGONINIŲ TĘSIAMAS

Birželio 17-24 d.d. Lietuvoje viešėjo Winchester, MA ligoninės 18 narių delegacija, sudaryta iš tos ligoninės vadovaujančių administratorių, gydytojų, seselių, socialinių darbuotojų. Darbinės grupės vadovas adv. Timothy Jaroch vyko su žmona, kaip dar keli grupės nariai. Judita Subatyte-Huston ir dr. Alfredas Kriukėnas atliko svarbias vertėjų pareigas.

Per savaitę aplankytos Vilniaus Greitosios Pagalbos ir Santariškių universitetinės ligoninės, Vilniaus ir Kauno Klinikos, susitikta su tų ligoninių medicinos personalu ir Sveikatos ministerijos vadovybe, susipažinta su sveikatos rūpybos būkle Lietuvoje, apsiesta informacija.

Atsivežtos 13 dėžių su vaistais ir instrumentais padovanotos naujausiai Vil-

niaus Greitosios pagalbos universitetinei ligoninei, esančiai dar įkūrimo ir nepabaigtos statybos sąlygose. Anksčiau, gegužės mėn., 10 šios ligoninės specialistų dvi savaites stažavosi Winchester ligoninėje, taip pat lankėsi "Tufts New England" ir Bostono "Saint Elizabeth" medicinos centruose.

Visas Lietuvos medikų kelionės išlaidas apmokėjo "International Medassist, Inc." (IMI), pelno nesiekianti organizacija, vykdanči šią dvišalę medikų pasikeitimo programą. Jos vadovas adv. T. Jaroch yra taipgi firmos "McDermott, Will & Emery" partneris, kurioje dirba 500 advokatų ir kuri pirmoji iš JAV bendrovių atidarė savo atstovybę Vilniuje.

Sugrįžęs iš Lietuvos, adv. T. Jaroch užsidedęs idėja įkurti modernią medicinos informacijos biblioteką, kur greta pačių paskutinių medicinos leidinių būtų ir techninės priemonės: kompiuteriai, video aparatūra, kopijavimo, faxsimile mašinų ir t.t.

Tokio lygio bibliotekos nėra Lietuvoje, o ji būtina reikalinga siekiant pasivyti atsilikimą medicinos srityje. Tą biblioteką planuojama įrengti minėtos Vilniaus Greitosios Pagalbos ligoninės patalpose. Projektui suderinti į Winchester liepos 30 – rugpjūčio 4 d.d. buvo atvykę šios ligoninės direktoriaus pavaduotojas, dr. Liudas Panava.

IMI kreipiasi į visus, galinčius lėšomis prisidėti prie medicinos bibliotekos projekto, padėti įsigyti reikalingą įrangą, baldus ir t.t. Taip pat renkama nuo 1985 metų anglų kalboje išleista medicinos literatūra. Kreiptis Timothy Jaroch tel. (617) 345-5060 arba rašyti 40 Hill crest Rd, Delmont, MA 02178.

L.Ž.

LIETUVIAI LENGVATLETAI OLIMPIJADOJE

Algirdas Bielskus

Praėjusiam Dirvos numeryje davėme Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės atsiminimus XXV-se Olimpiadiuose Žaidimuose Barcelonoje. Šį kartą paliesime kitas sporto šakas, kuriose lietuviai dalyvavo.

Lietuva buvo reprezentuojama 11-koje sporto šakų (duota ir dalyvių skaičiai): krepšinyje (12), lengvojoje atletikoje (9), plaukime (2), bokse (4), graikų – romėnų imtynėse (1), valčių irklavime (8), kanu-kajakų irklavime (1), judo imtynėse (1), moderniojoje penkiakovėje (3), dviračiuose (5) ir būriavime (2). Viso 48 dalyviai, neskaitant trenerių bei vadovų.

Amerikos spaudoje buvo užtikta Tamara Savic, atstovavusi Lietuvą moterų fechtavimosi (fencing) individual foil varžybose, užėmusi 5-tą vietą savo grupėje kvalifikacinėse rungtynėse ir pakliuvusi į tolimesnes varžybas, tačiau tolimesnius jos pasiekimus nepavyko rasti. Jei tai yra tiesa, tai Lietuva buvo atstovaujama 12-je sporto šakų su 49 dalyviais.

Surinkti žinias apie visus Lietuvos dalyvius iš įvairių šaltinių buvo nelengva, todėl gali pasitaikyti įvairių trūkumų ar net netikslumų. Jei taip atsitiktų, pasistengsime vėliau trūkumus papildyti o netikslumus atitaisyti.

AUKSO MEDALIS ROMUI UBARTUI

Lengvoji atletika, vadinama sporto karaliene, tebėra pagrindinė sporto šaka Olimpiadiuose Žaidimuose. Olimpinis lengvosios atletikos stadionas buvo centrinė ašis visų žaidynių, kur, šalia lengv. atletikos varžybų, vyko ir atidarymo bei uždarymo iškilmės.

Olimpinėse lengvosios atletikos varžybose Lietuva atstovavo 9 dalyviai, 5 vyrai ir 4 moterys. Šalia to, dar

kiti 2 lietuviai reprezentavo kitus kraštus, tai ietininkas Tomas Pukštys – JAV-bes ir šuolininkas į aukštį Aleksandras Žaliauskas – Kana-dą. Abu pastarieji yra ŠAL-FASS-gos nariai-rekordistai. Taigi net 10 lietuvių varžėsi pasaulio elito tarpe.

Truputis žinių apie pravedimą. Visos suolių ir metimų rungtys vykdomos dvejose fazėse. Pirmiausia pravedamos kvalifikacinės varžybos, iš kurių į baigmines rungtynes patenka visi atsiekusieji labai aukštas olimpinės kvalifikacinės normos. Jei normas atsiekusiujų skaičius būna žemiau 12, tuomet, kad užpildžius minima-lų 12 varžovų skaičių baigminėse rungtynėse, į jas patenka ir normų neišpildžiusieji, pagal atsiektas pasekmes kvalifikacinėse varžybose. Kvalifikacinėse varžybose atsiektos pasekmės neužskaitomos baigminėms rungtynėms.

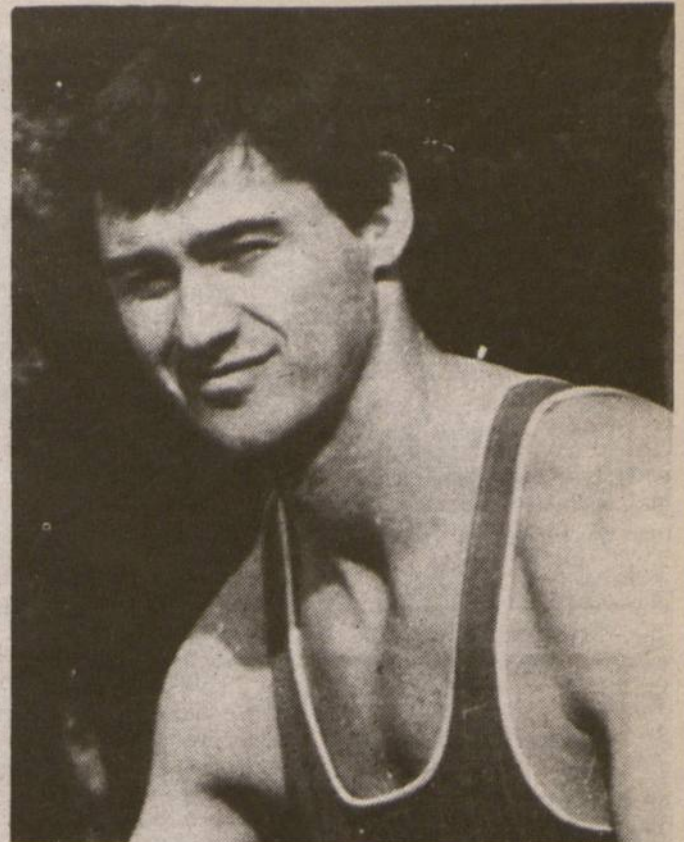
Visus lietuvius maloniai nudžiugino žymusis Lietuvos diskininkas Romas Ubartas, rugpjūčio 5 d. laimėdamas pirmą vietą – aukso medalį disko metime, nusiviesdamas 65.12 m (213'8"), tik 18 cm (7") pralenkdamas pasaulio rekordistą ir 1988 m olimpinį čempioną, vokiečių Jurgen Schult. Kvalifikacinėse varžybose rugpj. 3 d., Romas numetė 66.08 m (216'9.5"), irgi toliausia iš visų varžovų. Šis R. Ubarto laimėjimas yra kartu ir pirmas olimpinis medalis nepriklausomai Lietuvai, netik lengvojoje atletikoje, o taip pat ir bet kurioje sporto šakoje, kadangi 1924 m. Olimpiadiuose Žaidimuose Paryžiuje ir 1928 m. Amsterdame Lietuva nepasiekė jokių laimėjimų, o 1932 m. Los Angeles ir 1936 m. Berlyne Lietuva visai nedalyvavo. Pokariniiais metais pasiekti laimėjimai buvo po Sovietų Sąjungos vėliava.

Romas Ubartas yra 32 metų amžiaus, 6'-7.5" ūgio ir sveria 270 sv. Kaip iškilus diskininkas jau ilgokai reiškiasi pasaulinėje arenoje. Jam priklauso Lietuvos rekordas 70.06m (229'-10"), pasiektas 1988 m. Lietuvoje.

XXIV-se Olimpiadiuose Žaidimuose 1988 m. Seule, P. Korejoje, Romas laimėjo antrą vietą – sidabro medalį pasekme 67.48 m (221'-4.5"). Šiuo metu R.U. yra vienas iš pirmaujančių diskininkų pasaulyje. Šią vasarą treniravosi JAV-se, Floridoje, globojamas JAV-bių olimpiečio lietuvio Tomo Pukščio. Geriausia šių metų Romo pasekmė 68.18 m – (223'-8") yra 2-je vietoje 1992 m. pasaulinėje lentelėje (pagal š. m. liepos 23 d.). Žymiausias Amerikos lengv. atletikos žurnalas "Track & Field News" išrinko R. Ubartą geriausiu 1991 m. pasaulio diskininku ir taipogi "išpranašavo" jam aukso medalį Barcelonoje.

Olimpinėse disko metimo varžybose dalyvavo ir kitas tarptautinės klasės Lietuvos metikas Vaclovas Kidykas, 30 m. amžiaus. Jį tačiau lydėjo nesekmė ar varžybinės įtampos neišlaikymas. Kvalifikacinėse varžybose numetęs tik 59.96 m (196'-8") liko 15-je vietoje ir nepateko į 12-kos finalistų tarpą. Ekspertų nuomone, V.K. buvo laikomas vienu iš kandidatų medaliams. Jis šią vasarą stipriai reiškėsi Europoje. Jo geriausia šių metų pasekmė 66.12 m (216'-11") yra 9-ta pasaulyje. T & F News jį išrinko 9-tu 1991 m. diskininku pasaulyje.

Romas Ubartas ir Vaclovas Kidykas ir kiti iškiliai Lietuvos lengvatlečiai nedalyvavo 1991 m. pasaulio

XXV olimpiados čempionas Romas Ubartas.

lengvosios atletikos pirmenybėse, Tokio, Japonijoje, boikotuodami Sovietų Są-gą.

(Tęsinys sekančiame numeryje)

HOUSE FOR SALE

18011 Neff Rd.

Brick, 3 bedroom bungalow. All large rooms. Near Our Lady of Perp. Help. Price \$79,900
George Knaus Real-estate
481-9300

Siuntiniai į Lietuvą - **atlanta** IE

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

KONTEINERIS IŠSIUNČIAMAS

RUGPJUČIO 21 d. ir RUGSĖJO 12 d.

Pasiteiraukite dėl skubiau pristatomų maisto siuntinių.

Greitai pristatomi pinigai Lietuvoje doleriais.

Čia galite užsisakyti video aparatūrą, tinkančią naudoti Lietuvoje

Jūsų patogumui galite įsigyti dėžių siuntiniams

Dirbame: antr. - penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,

šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

481-6677

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą nuodėsio valandoje. Didele aikšte automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

JUO DAUGIAU KEIČIASI, TUO MAŽIAU PASIKEIČIA

Juozas Žygas

Chameleonas savo spalvą keičia, tačiau skirtumo nėra – rudas ar žalias, vis tiek chameleonu lieka. Dabar Vakarų pasaulis susižavėjęs, ir ypač Washingtonas, kad demokratijos žiedai Maskvoje pražydo. Washingtonas pirštu į savo krūtinę rodo: "Tai mūsų nuopelnas, kad pasaulis nebegyvena atominio karo grėsmėje". Visai užsimiršdami, kad jie buvo paskutiniai, kurie Gorbačiovo smunkančias kelnės prilaikyti bandė. Gorbačiovas ir jo kelnės, į istorijos sąslavyną jau nuėjo. Žinoma, istorijos paraštėje jo vardas liks, tačiau ne kaip "didžiojo reformatoriaus", bet kaip "skylių lopytojo".

Jo tą mestą "perestroikos" šūkį, kuris buvo skirtas tik akių muilinimui, lietuviai paraidžiui jį suprato ir pradėjo vykdyti. Kuomet Gorbačiovas susiprato, tai buvo jau vėlu. Pamatęs tą savo klaidą susigaudė, ir tolimesnę "glasnost" vykdymą parašutininkams pavedė.

Apie tai, kas toliau vyko, mes jau labai gerai žinome. Bet pasaulis užsimiršo, kad imperijos byrėjimas prasidėjo ne Maskvoje, bet Vilniuje prie televizijos bokšto. Kuomet parašutininkai pamatė ir nusigando, kad laisvės sušaudyti negalima. Tuomet ir prasidėjo imperijos byrėjimas, tik dėka vakariečių naivumo, ta konvulsija per ilgai užsitęsė.

O per tą laiką, visos tamsiosios jėgos ir imperialistai, vienas kitą susirado ir senose pozicijose apsikasė. Tuomet Gorbačiovas, vaidindamas "reformatorių", kietosios linijos šalininkus apie save susibūrė. Imperijos palaikytojai ir tvarkos dabuotojai, gelbėdami savo karjerą ir kėdes, sukilimą suvaidino. Gorbačiovas neva tai nieko nežinojo. Kadangi Maskvos sukilimą tie patys režisieriai, kurie ir Vilniuje "liaudies sukilimą" režisavo, tai ir tas pačias klaidas padarė.

Maskviečiai iš vilniečių buvo pasimokę, tad ir tą pačią taktiką savo "Aukščiausios tarybos" gynimui panaudojo. Vienas studentas, kuris bandė barikadą statyti, žurnalistų paklaustas, ką jis daro? Atsakė: – "Tai ką lietuviai Vilniuje darė". Kadangi tie patys organizatoriai organizavo, tai rūmų

puolimui ir tą patį kariuomenės dalinį – "Alfą", kuris Vilniuje skerdynes vykdė panaudojo.

Dalinio vadai atsiminė po sausio 13-sios vykusias demonstracijas Maskvoje ir Leningrade, ir savo viršininkų tariamus "pamokymus" ir rankų nusiplovimus. Tad priedo dar pamačius keletą degančių tankų, jų nervai neišlaikė ir supasavo.

Puolimui nepavykus, konspiratoriai vienas po kito pradėjo sirgti. Kas toliau vyko, tai gerai atsimename. Kuomet Jelcinas ant tanko užsilipęs, apie laisvę ir demokratiją kalbėjo. Galbūt jis turėjo gerų norų, bet, kaip žinome: "Gerais norais yra kelias į pragarą grįstas".

Rusijoje, kuri savo istorijos slinktyje demokratijos nėra turėjusi, tai apie ją kalbėti yra tolygu, kaip akliems aiškinti gėlių žiedų spalvas. Taip pat yra suprantamas ir žodis "laisvė". Kadangi šimtmečiais ir jos sąvoka buvo iškraipyta. O per paskutinius septyniasdešimt metų, vergijai buvo laisvės vardas duotas. Su tokio mentaliteto žmonėmis, beveik negalima bendros kalbos surasti. Todėl dabar ir "okupacinės kariuomenės" išvedimas, yra į nesibaigiantį akligatvį patekęs. Mūsų draugai vakariečiai pataria derėtis. O tai yra tolygu, jeigu ėriukai būtų patariama su vilku derėtis. Be to, "okupacinė ka-

MENO ISTORIKUI DR. POVILUI V. REKLAIČIUI 70 METŲ

Jubilatas yra gimęs 1922 gegužės 20 Kaune. Tėvas – jūrų inžinierius, motina – vokiečių kalbos mokytoja. 1930-1939 mokėsi Jėzuitų gimnazijoje Kaune. Studijavo filosofiją Kaune ir Vilniuje, meno istoriją – Poznanėje, meno istoriją, filosofiją ir bibliotekininkystę – Tubingene, kur 1950 gavo filosofijos daktaro diplomą. 1956-1967 buvo J.H. Herderio instituto bendradarbis, 1967-1982 –

vokiečių bibliotekų tarnautojas.

Savo asmeniniame archyve yra sutelkęs daug medžiagos Lietuvos architektūros, dailės, ikonografijos, kartografijos, bibliografijos bei užsienio lituanistikos temomis. Paskelbė per 100 dokumentuotų straipsnių: lietuvių kalba – Lietuvių enciklopedijoje, Aiduose, Kary, Lituanistikos darbuose ir kt.; vokiečių kalba – Com-

mentationes balticae, Zeitschrift für Ostforschung, Acta lituanica, Nordost – Archiv ir kt.; anglų kalba – Encyclopedia lituanica, Lituanus.

Penki leidiniai vokiečių kalba pasirodė istorijos ir meno istorijos temomis.

Uolus Lietuvių kultūros instituto bei Vokietijos LB narys ir bendradarbis, skaitęs paskaitas LKI mokslinėse konferencijose ir Lietuviškųjų studijų savaitėse. Išėjęs į poilsį 1982, rašo mokslines studijas.

Buvusiam Amerikos lietuvių "Drobės" fabriko, Lietuvoje, direktoriui

A.A.

JONUI ZOSTAUTUI, JR.

Florida mirus, reiškiau gilią užuojautą Jo seseriai STELAI ir svainiui VYTAUTUI ABRAIČIUI, kartu prisimenant JONO tėvą, žuvusį 1941 m. Pravieniškėse.

*Grožvydas Lazauskas,
buvęs "Drobietis"*

Buvusiam Korporacijos Neo Lithuania Vyriausios valdybos pirmininkui, filisteriui

**CEZARIUI
MODESTAVIČIUI**

netikėtai mirus, žmonai GENOVAITEI, sūnums ALGIUI ir EDUI su šeimomis, nuoširdžią užuojautą reiškia

*Korp. Neo Lithuania
New Yorko skyriaus nariai*

Mielam mūsų kolegai

A.A.

CEZARIUI MODESTUI

mirus, giliai užjaučiame liūdesyje likusiems jo žmonai GENOVAITEI, sūnums ALGIUI ir EDUI su šeimomis

*Juozas Maurukas
Dalia ir Jaunis Gilvydžiai
Dana ir Romas Sakalai*

A.A.

CEZARIUI MODESTUI

iškeliavus į amžinybę, gilią užuojautą reiškia jo žmonai GENOVAITEI, sūnums ALGIUI ir EDVARDUI bei jų šeimoms.

*Aurelija Balašaitienė – Žitkuvienė
ir Mylita Nasvytienė su šeimomis*

Mūsų Mielam, Tauriam Tėvynės Sūnui

A.A.

JURGIUI BAGDONUI

Staiga ir netikėtai užbaigus žemiškąją kelionę ir išėjus į Amžiną Tėvynę, skausme ir liūdesyje likusius: Jo mylimą ŽMONĄ RITĄ, Sūnų ALGĮ, Brolį KOSTĄ Australijoje, Posūnį ANDRIŲ, Podukrą SILVIJĄ jų šeimas ir VAIKAIČIUS bei kitus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime.

*Vytautas ir Stella Abraičiai
Vaclovas ir Birutė Dzenkauskai
Jurgis ir Veronika Janušaičiai
Mykolas ir Amalija Jagučiai
Gediminas ir Vladė Lapėnai
Juozas ir Jadvyga Paliuliai
Kostas ir Ona Žolynai*

*Daytona Beach
Florida*